

EGYENLŐSÉG

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA * MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER

SZERKESZTETTE 1886-1915

SZABOLCSI MIKSA

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, V. LIPÓT-KÖRUT 26. SZÁM
TELEFONSZÁMOK: 144-30, NYOMDA 92-70
FÉLÉVRE 100.000 KORONA

SZERKESZTI

DR SZABOLCSI LAJOS

Fickók!

Írta: Pakots József nemzetgyűlési képviselő

Fickók! Ti vagytok azok, külföldön tanuló zsidó diákok, akikhez úgy érzem, illik, hogy levelet írjon most valaki hazáról, az itthagyt szomorú hazából. Levelet, néhány sor engesztelő írást, amely enyhíteni próbálja a durva sértést... Mert így emlékezett meg rólatok a magyar „fajvédelem” délutáni újságja, mondván: a külföldre szorult zsidó fickók „tudományát” gummitobakkal kell majd annak idején elintézni.

Hát fickók, fel a fejvel! Gondoktól redős, nehéz életküzdélemtől barázdákba tört homlokotokon egy vonalnyival több redő ne támadjon. Fel a szívvél! Megvérzett, nosztalgias, gyötrött szívekben a keserűség egyetlen véresöppjével több ne alvadjon gyűlölettel. Ti csak fickók lehettek nekik, akik a gyűlölködés, az uszítás, a piszkolódás ökörszótójában henteregnek évek óta. Mit tudják ők megérteni a tanulni vágyás szent hevületét, hogyan tudnának fölemelkedni a heroizmusnak arra a tiszta magaslataira, ahová ti lendültetek fel, fickók, amikor éhezve, nyomorogva, dolgozva, lélekben megaláztatva, de szellemben gögösen harcoltok a tanuláért, a tudományért, a magyar művelődésért? Hogyan hihetnék el ők rólatok, hogy számkivetve hazáról, minden álmotok idevonaglik mégis vissza, ehhez a hazához, ehhez a szent rög-höz, amelyet gyermeklábak taposott? Hiszen ők egyáltalán valamiben? Hiszen minden hit ellen cselekszenek, mikor megcsufolnak egy hitet, hiszen kereszténytelenek, amikor kereszténységet hirdetnek!

Nem, kedves barátaim, benneteket nem sérthet meg ez a cimadományozás. Ha sérthet valami, akkor másféle cimadományozások azok. Talán azok a kormányfőtanácsosi címek, amelyeket a numerus clausus kormányától hajlongva és örvendező tisztelettel fogadnak el bizonyos urak, akik egy hiten vannak ugyan veletek, de mégis jobban megbántanak benneteket, mint minden fajvédő

epitheton ornans, bármint bárdolatlan, durva és gyűlölködő is legyen az.

És ezért kell nektek külföldön synyolódni, nyomorogni. Mert vannak megalázódók, megalkuvók, konclesők, mindenben üzletet keresők, akik ártóbbak minden fajvédelmi propagandánál, mert önzésükben árulói a legigazságosabb testvéri ügynek is. A nemzetgyűlésen talán éppen én voltam az, aki legutoljára indítványoztam a numerus clausus eltörlését. Isten tudja, hányadik voltam a sorban. És Bethlen miniszterelnök ur, aki a zivataros üléseken hol reakciós, hol liberális dallamokkal igyekszik lecsillapítani a jobbról és balról feléje hánytorgó politikai hullámokat, szórul szóra így utasította el a többséggel indítványomat:

— Kérem a határozati javaslat elutasítását azon indokok alapján, amelyek annak idején már igen gyakran felsoroltattak.

Fickók! Tudjátok ez mit jelent? Ez a dodonai kijelentés: Azon indokok alapján! Micsoda indokok? Hogy fickók vagytok, vagy még rosszabbak? Annak idején? Haller ur indokolta annak idején a numerus clausust. Jól indokolta, alaposan indokolta. Destrukció, hazaárulás, kommunizmus és amit akartok. Minden benne volt az indoklásban. És Bethlen látván helyesli és átveszi Haller indokolását?

Oh, ti fickók, ne haragudjatok a bömbölő, izléstelen, délutáni „fajvédelmi” héroszokra, ők legföljebb a saját hiveiket csalják meg s a durvaságuk benneteket nem sérthet. Inkább azokkal harcolunk mi, akik a zsidóság felé liberalizmust hirdetnek, de egyébként nincs számotokra egy igazi könnyű s amit néha csillogtatnak, az is krokodilkönny.

Fickók, ti külföldön tanuljátok a magasabb tudományokat, mi itthon az alacsony politikát. Higgyétek el, mi is rossz sorban vagyunk.

Rotschild sürgönye

A magyar kormány pénzügyminisztere sürgönyt kapott a múlt héten a londoni Rotschild-bankház főnökétől. Ez a pár szavas drótüzenet a magyar újjászületés, a nemzeti fellámpadás első nagy lépésének történelmi erejű bejelentése volt. Arró szólt, hogy a Rotschild-bankháznál jegyezték, sőt tuljegyezték a magyar kölcsönt, azt a kölcsönt, amelytől egy letiport, elvérzett, sokszor kegyetlenül megalázott ország a talpraállását, az új életét, a reményekkel dus jövőjét várja. Londonból, a Rotschildoktól jött az üzenet, nem bankári ridegséggel, nem a számok száraz nyelvén, hanem lelkes gratulációval tételezve.

Rotschild sürgönye jóval több, mint egy pénzügytechnikai kérdés megoldásának és elintézésének tudtuladása. Rotschild sürgönye azt jelenti, hogy az ugynevezett „zsidó nemzetközi nagytőke” (amelyet mi sohasem ismertünk el zsidónak és nemzetközinek, hiszen ezt a jelleget az antiszemitizmus kente rá) siet elsőnek az adósságokban és deficitben vergődő Magyarország megmentésére. A történelem tud hasonló esetről:

mikor IV. Béla király a tatárjárás után teljesen feldult Magyarországot föl akarta építeni, zsidó kereskedőket és bankárokat hívott ide.

Muzeumokban ma is láthatók az újjáépítő király idejéből való pénzek. Ezek a régi pénzek heber betűk olvashatók, heber írást rajzoltak az ezüstérmékbe, hogy a késő utókor is lássa: zsidók segítettek rendbehozni a tönkretett Magyarország pénzügyeit, iparát, kereskedelmét, mezőgazdaságát. A történelem megismétlődik. A trianoni kegyetlenség óta az első reménysugár egy külföldi zsidó bankházból csillan felénk, abból a bankházból, amelyet a zsidó internacionalizmus jelképének szeretnék hazudni a zsidóság (s hozzátehetjük bátran: a magyarság) ellenségei. Rotschild sürgönye, mely velünk örvendez az elért sikeren, azt jelenti, hogy hamisak és hazugok azok a vádak, amelyeket a kurzus-antiszemitizmus hangoztatott ellenünk: mintha a magyar zsidók informálták és hangolták volna ellenségesen a külföldet, mintha a reakció hírét mi tudatosan azért kürtöltük volna szét, hogy a nyugat ne siessen az elesett ország támogatására, védelmére.

Az ellenkezője igaz. A magyar zsidóság — mint az elért fényes eredmény igazolja — arra használta föl értékes külföldi összeköttetéseit, hogy kedvező hangulatot teremtsen Magyarország iránt és elsősorban a hatalmasoknak, a pénz urainak figyelmét és rokonérzését fordítsa felénk. A magyar zsidók győzték meg az olasz Castiglioni-kat, a francia Mannheim-okat, az angol Rotschild-okat, hogy ez az ország érdemes az istápolásra, a megsegítésre. Így teremtdött meg az a nemzetközi atmoszféra, amelyben a kölcsön lehetővé vált s amelyben a kölcsön sikere megszületett. És íme, újra kiderült, hogy a zsidók nem tévesztették össze a kurzust a hazával.

Az a tény, hogy a zsidó Rotschild-bankház jött elsőnek a magyar nemzet segítségére, nemcsak hálára kötelez, hanem az antiszemita elemeket kell, hogy meggondolásra intse. Vajjon a nemzetközi „zsidó maffiának” ez a tette jobb belátásra hangolja-e azokat, kik ezt a „maffiát” kitalálták? Nem kell-e megszüntetni a magyar zsidóságon esett nagy sérelmeket, elsősorban a numerus clausust? Nem kell-e hozzászoknia a közvéleménynek, hogy a zsidó munkát, kötelességtudást és hazafiságot igazán és hiven megbecsülje?

A magyar zsidók, mint mindig, most is teljesítették kötelességüket. A tiszta oldalon van a cselekvés sora,

Reitzer és Bernolák

Gál Jenő dr. hatalmas vezércikke az Egyenlőség mult heti számában rendkívüli feltűnést és hatást keltett országszerte. A cikk folytatásaképpen ma az alábbi megnyugtató dokumentumokat közölhetjük:

I.

Reitzer Emil levele

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Azzal kezdem, hogy engem az Egyenlőség nevelt zsidóvá. És mert én igaz hű zsidónak érzem magam, nagy fájdalmat okozott nekem Gál Jenő dr. urnak az Egyenlőség mult számában rólam megjelent cikke.

Nem akarom, hogy a zsidó közélet engem félreértson. Nem akarom, hogy engem, ki örömmel veszek részt minden zsidó ügyben, árulónak tartsanak. *Lehet, hogy zsidó szempontból nem volt helyes, mikor Bernolák érdekében győri barátaimhoz levelet írtam, de a zsidóságnak ártani nem akartam. És ha Gál Jenő dr. ur cikkéből azt látom, hogy engem, mint a zsidó szervezet beteg hajtását méltóztatnak beállítani, engedje meg tisztelt Szerkesztő ur, hogy önmagam igazolására eljárásom indokait itt leszögezzem.*

Az én benyomásom Bernolák Nándorról az volt, hogy ő ma nem ellensége a zsidóságnak. *Antiszemita multját nem ismertem. Arról, hogy zsidó hőseinket a parlamentben megsértette, arról, hogy a numerus claususról miképp nyilatkozott az Egyenlőség által idézett beszédében: tudomásom nem volt. Méltóztatassék meggyőződve lenni, ha ő velem való személyes érintkezése alkalmából hasonlóképpen nyilatkozott volna akár a numerus claususról, akár a zsidóságról, minden érintkezést megszakítottam volna vele.* De én csak azt láttam, hogy ő előttem soha antiszemita nyilatkozatokat nem tett, mindig a polgárság összefogását hangoztatta és én ezen az alapon — abból kiindulva, hogy nála a megterés szimptomáit láttam, — kívántam őt választása alkalmából támogatni, nem mint zsidó, hanem, mint a kereskedelem és ipar haladásának híve. Elfogadtam felém nyújtott kezét és azt gondoltam, hogy ő is azok közé fog tartozni, kik *ezelőtt antiszemiták voltak és most a liberálisizmus ügyét akarják támogatni.*

Ha politikai hibát követtem el, ám tartanak rossz politikusként. Engem csak a polgári megértés és a kiengesztelődés szempontja vezetett. Ma úgy látom, hogy lépésemet a zsidó katonák megsértője és a numerus clausus támogatója melletti propagandának magyarázzák. Lehet tehát, hogy a felekezeti közérzés ellen hibát követtem el. Méltóztatassék azonban meghinni, zsidó érzésem tisztaságában pillanatra sem inogtam meg és tiltakozom az ellen, hogy az én állásfoglalásomat a fajvédő antiszemita sajtó a maga javára kihasználja.

En a mai Bernolákot nem láttam antiszemitának. Önök jogos érzékenységgel emlékeznek rá, hogy az előbbi Bernolák miképp viselkedett a magyar zsidósággal szemben. Méltóztatassék megengedni, hogy e helyen leszögezzem, hogy mindkét álláspont jóhiszemű és én zsidó testvéreimmel szemben ezután is tudni fogom kötelességemet.

Kérem önt, tisztelt Szerkesztő ur és kérem mindazokat, kik rólam, mint zsidóról, hamis képet alkotnak, fogadják e sorokat úgy, mint egy rendületlen zsidó testvér hitvallását és fogadalmát.

Kiváló tisztelettel kész híve

Reitzer Emil

II.

AZ ORSZÁGOS Kereskedő és Iparos Szövetség az Egyenlőségnek

Múltón népes küldöttség jelent meg szerkesztőségünkben az Okisz tagjaiból, melyet Feleki dr., az Okisz titkára vezetett. Feleki dr. hosszabb beszédben üdvözölte az Egyenlőség főszerkesztőjét, rámutatott a zsidó ke-

reskedők és iparosok törhetetlen ragaszkodására, mellyel az Egyenlőség iránt viseltnek és kifejtette, hogy az Okisz és elnöke, Ledermann Mór milyen erővel dolgoztak Győrött Bernolák ellen azért, hogy a Reitzer-féle akciót kontraktarizozzák.

Az Okisz győri választási akciójának a következő története van:

Amidőn Ledermann Mór elnök, ki a pesti hitközségnek közbeesülésben álló előljárója, közvetett tudomást szerzett arról, hogy Győrött állítólag oly körlevelek vannak forgalomban, melyek az Okisz alelnökének aláírásával a kereskedőknek és iparosoknak Bernolák Nándor megválasztását ajánlják: haladéktalanul intézkedett, hogy ez a misztifikáció több lapban cáfolatot nyerjen. Ugyancsak erélyesen tiltakozott a körlevél forgalombahozatala ellen az Okisz hivatalos lapja, a „Kereskedő és Iparos Újság” is. Hogy a körlevelekkel való visszaélést a Bernolák-párt ennek dacára folytatta: erről Ledermann Mór elnök a pótválasztás megkezdésének napján értesült Pékler Emil nemzetgyűlési képviselő útján, mire haladéktalanul Győrbe küldötte az Okisz titkárait, Feleki László dr.-t és Szarka István dr.-t azzal az utasítással, hogy *necsak a Bernolák mellett kiadott körlevelek ellen tiltakozzanak, hanem fejték ki a legmesszebbmenő agitációt Malasits Géza megválasztása érdekében.* Az Okisz kiküldöttei Győrbe való megérkezésük után haladéktalanul érintkezésbe léptek a szociáldemokrata pártvezetőséggel, továbbá a győri kereskedőkkel és iparosokkal s az alábbi röpcédulát bocsátották ki:

Győri kereskedők és iparosok!

Válaszol arra a körlevélre, mely nevünk illetéktelen felhasználásával Bernolák érdekében forgalomba került, kijelentjük:

Önérvetes kereskedő és iparos nem szavazhat arra a Bernolák Nándorra, aki felelős azért, hogy *foglalkozás és felekezeti szerint másodosztályú polgárok vannak Magyarországon.*

Önérvetes kereskedő és iparos csak a munka képviselőjelöltjére, Malasits Gézára adhatja szavazatát!

Az Országos Kereskedő és Iparos Szövetség győri kiküldöttei.

Az Okisz titkárai ezután kocsin bejárták az egész választókerületet, s egyénenként kapacitálták a kereskedőket és iparosokat, hogy politikai pártállásra való tekintet nélkül *hiúsítsák meg Bernolák Nándor megválasztását.* Mindössze 122 szavazaton mult a győri választás eredménye, és ha az Okisz kiküldötteinek munkája csupán 22 szavazatot szerzett is Malasits Gézának, kétségtelen, hogy annak értékét a legnagyobb mértékben el kell ismerni, amint hogy a kerületben tartózkodó szociáldemokrata képviselők és Malasits Géza képviselőjelölt is a legnagyobb elismeréssel és köszönettel fogadták az Okisz-nak a döntő pillanatban érkezett támogatását, mely új lelkesedést vitt a választási harcba.

Az Országos Kereskedő és Iparos Szövetség július hó 3-án megtartott igazgatósági ülése egyébként a legnagyobb lelkesedéssel vette tudomásul elnökének gyors és eredményes munkáját, melynek értékét Bródy Ernő dr., a Szövetség tiszteletbeli főtitkára méltatta elismerő szavakkal és egyben tolmáczolta azt a köszönetet is, mely ezért a munkáért Ledermann Mór minden liberálisan és demokratikusan gondolkozó polgár részéről megilletti.

Feleki dr. beszéde után az Egyenlőség főszerkesztője köszönetet mondott a megjeleneteknek, hogy az Egyenlőség mellett ebben az akcióban is felsorakoztak és kijelentette,

hogy az a szerep, amelyet Ledermann Mór, az Okisz elnöke és a hitközség előljárója a győri választáson saját felelősségére vállalt, bőségesen kiköszörülte a Reitzer Emil által ejtett csorbát.

A küldöttség az Egyenlőség főszerkesztőjét és a lapot lelkesen éljenezve távozott redakciónkból.

Egy kis történelem

A Nemzetgyűlési Napló áprilisi számai most jelentek meg. Két részletet közlünk a parlament naplójából. Az első az a *jelenet, mikor szavazásra tesztik fel Pakots József határozati javaslatát: a „numerus clausus eltörléséről”.* Idő: 1924, április 17...

Forgács Miklós jegyző (olvassa Pakots József határozati javaslatát).

Elnök: A miniszterelnök ur kíván szólni.
Gr. Bethlen István miniszterelnök: Kérem a határozati javaslat elutasítását azon indokok alapján, amelyek annak idején már igen gyakran felsoroltattak. (Helyeslés a jobboldalon. — Rupert Rezső: Pedig jobb kurzust kapna a miniszterelnök ur.)

Elnök: Csendet kérek. Nagyon kérem, méltóztatassék a közbeszólásoktól tartózkodni, különösen akkor, amikor a kérdés feltétlik. Ne méltóztatassanak aztán ismét kérdés tárgyává tenni, hogy nem hallották a kérdést. (Helyeslés.) Felteszem tehát a kérdést: méltóztatik-e Pakots József képviselő urnak imént felolvasott II. számú határozati javaslatát elfogadni: igen vagy nem? Akik elfogadják, szíveskedjenek felállani. (Megtörténik.) Kisebbség. Megállapítom, hogy a Ház a határozati javaslatot elutasította.

II.

A második Haller István nyilatkozata az ő törvényéről. Idő: 1924 április 16.

Forgács Miklós jegyző: Haller István!

Haller István: T. Nemzetgyűlés! Igen rövid időre kérem a nemzetgyűlés figyelmét, hogy pártom megbízásából indokoljam azt az álláspontot, amelyet a szanálási javaslatokkal szemben elfoglalunk. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Eppen azért, mert nem akarom elhatározásommal megmászani, nem térek ki részletesebben az előttem szóló igen t. képviselő urnak ama fejtegetéseire, melyekben általában véve a keresztény kurzusról beszélt és speciell annak szerinte egyik intézményéről, a numerus claususról. (Lendvai István: Szanálhatatlan szónok.) Ezt a törvényt már nagyon sokszor vetették bele a vitába. Igen sokszor hallottam és hallgattam végig szó nélkül támadásokkal a törvény ellen, anélkül, hogy eddig bármikor is bármit válaszoltam volna a támadásokra... Most sem teszem ezt, egyrészt azért, mert a törvény megalkotása nem az én művem, azt a nemzetgyűlés annak idején csaknem egyhangulag szavazta meg, s a nemzetgyűlésnek lesz hivatása azt megváltoztatni, ha szükségesnek fogja tartani. Másrészt a törvény apaságát azóta több ízben is elvittatták tőlem, hiszen azóta is akadnak testületek és egyének, akik azt bizonygatták, hogy a törvényjavaslat eszméje nem is az enyém volt, hanem azt csak reám presszionálták, s én a legjobb esetben csak képviseltem és enyhítettem azt a javaslatot.

Abban az esetben, ha egyszer komoly szükségét fogom látni annak,

hogy erről a kérdéssel itt a Házban beszéljünk, ha azt fogom észrevenni, hogy tényleg elérkezett az az idő, amikor a nemzetgyűlés komolyan kíván foglalkozni ennek a törvénynek hatásaival, esetleg annak megváltoz-

tatásával, akkor természetesen leszek bátor majd akkori álláspontomat, jelenlegi felfogásomat ismertetni és

helytállni mindazért,

amit annak idején a nemzetgyűlés tudtával, beleegyezésével szükségesnek, helyesnek és jónak tartottunk. Mindaddig azonban, amíg kívánságok hangzanak el, amelyek tudommal és meggyőződéseim szerint a magyar

nemzet széles rétegeiben

valami igen erős visszhangra nem találunk, nem látom szükségét annak, hogy különösen ilyen javaslat tárgyalása alkalmával részletesen kitérjek erre a kérdésre. (Helyeslés a jobboldalon.)

*

A zsidó diákok sorsa tehát erre az évre eldőlt...

Gyilkosság a jeruzsálemi templom lépcsőjén

**Dr. Haan halála — Forrpontra ért a küzdelem a cionisták és az ortodoxok közt Palesztinában — A konzervatív zsidóság mar-
tirja a cionizmus elleni küzdelemben**

Hétfőn, jun. 30-án este 7 órakor szörnyű politikai gyilkosság történt Jeruzsálemben. Dr. Haan, a palesztinai konzervatív zsidóság vezére az Agudasz Jisroel című orth. világszövetség egyik elnöke, a világszerte ismert író és hírlapíró éppen elhagyta a Maáriv ima után a Saaré Cedek templomot, amikor ismeretlen tettesek orvul rálőttek. Dr. Haan összerokkadt a jeruzsálemi templom lépcsőjén és néhány perccel a gyilkosság után a kórházban meghalt. A tettesek elmenekültek.

E rettenetes gyilkosság alapjaiban rázta meg Palesztina zsidóságát és világszerte a legnagyobb felháborodást keltette. Kétségen kívül áll, hogy a gázettet valamelyik főbolyult és tulzó követte el, az elhunyt Haan már évek óta állt a cionizmus gyűlöletének központjában. Dr. Haan az első egyike volt, akik az egész világ zsidóságát figyelmeztették arra a veszedelemre, mely abból származik, ha vallásukat elemek előzőlik a Szentföldön. Dr. Haan egyike volt az elsőnek, akik írásban, szóval hirdették, hogy csak a vallásos zsidóságnak van létjoga a szentföldön. Most elérte sorsa. A zeloták meggyilkolták őt és elesett a jeruzsálemi templom lépcsőjén Izrael Istenének szolgálatában.

A vallásos zsidóság az egész világon külön gyászistentiszteleteken siratja a nemes férfi elhunytát, minden vallásos zsidó könnyet ejt az ő emlékére, mert ha a szentföldön maradt vallásos élet és az ottlakó ortodoxok még szabadon gyakorolhatják vallásukat, ez egyedül és kizárólag dr. Haan érdeme. A helyzet az, hogy az orthodoxia és cionizmus küzdelme Palesztinában, mely eddig csak titokban folyt, ugyszólván a föld alatt, keserves elszántsággal és kegyetlenséggel, most az egész világ zsidóságának szeme elé kerül.

Dr. Haan halála az egész zsidóság fájdalmas részvétét kelti fel. A magyar zsidók, akik eltávolították hitközségeinkből a cionizmust és akik teljesen távol állanak a mozgalomtól, őszintén megsiradják a nemes férfit, a hit harcosát, a zelotizmus áldozatát. Mi láttuk a Károlyi-forradalom alatt ugyanazt a kart felemelkedni nálunk is, mely most dr. Haant megölte. Láttuk a kart Pozsonyban és Kolozsváron a magyar zsidók megrontásán és elárulásán munkálkodva. Tanultunk belőle. Tanuljunk a jeruzsálemi gyilkosságból is.

*

Jakob Israel Haan temetése, mint a zürichi zsidó ügynökség jelenté, július 1-én folyt le. Reggel 9-kor kezdődött és Jeruzsálemben orth. rabbijai délután 3-ig tartottak gyászbeszédet a halott felett. A temetésen 5000, főképp orthodox zsidó vett részt.

Az Allgemeine Handelsblatt, melynek tudósítója Haan volt, azt írja, hogy 1919-ben az elhunyt mint meggyőződéses cionista

ment Palesztinába. De a palesztinai helyzet annyira elkieserítette, hogy elszánt anticionista lett és súlyos vádakot emelt főképp a pénzügyi vezetés ellen. Haragjának egyik oka volt, hogy a szombatot a cionizmus ugyszólván eltörölte Palesztinában. Ugyanez a lap, mint a holland nemzet egyik nagy lapja gyászolja Haant, ki mint jogász az amszterdami egyetem magántanára és egyike volt a legjelentékenyebb holland íróknak.

A Daily Express, melynek szintén tudósítója volt a meggyilkolt dr. Haan, azt írja, azért gyilkolták meg, mert másnap Londonba akart utazni, hogy az orthodoxiát megmentse attól a felügyeletől, mely alá a cionista hatalmások az orthodox hitközségeket helyezni akarták.

A gyilkos merénylet tehát a palesztinai orthodoxia védelmében kifejtett munkásságáért érte a vértanút.

A példátlan terrorista gázettet, úgy látszik, elvette a kedvét további működésétől Palesztina különben jóakaratu kormányzójának, Sir Herbert Samuelnek is. Mielőtt elutazott Londonba, a kormányzó magához kérette a zsidó szervezetek küldöttségét és közölte velük, hogy legfeljebb még egy évig marad meg helyén. A jövő évben azonban feltétlenül visszamegy Angliába és otthagyja állását.

Mi megértjük Palesztina kormányzóját...

*

Palesztinában a feszültség ortodoxok és cionisták között egyre növekszik. A zsidóságnak ez a két pártja legmérevedben került egymással szembe és napirenden vannak az incidensek az összetűzők között. Legutóbbi összetűzésükre a következő okok szolgáltatnak alkalmat.

Pénteken, május 23-án este 10 órakor autón érkezett Haifába dr. Halpert György és Vriesland, a cionista végrehajtóbizottság tagjai. Egy nemzsidó hotelben szálltak meg és másnap, szombaton utaztak tovább, hogy a gyarmatokat megszemléljék.

Metullában egy gyarmaton vallástalan zsidó munkások, hogy az ortodoxok elleni tiltakozásukat kimutassák, szombat napján kezdték meg a költés munkáját és emiatt köztük és a gyarmat vallásos zsidó lakosága között összetűzés és verekezés támadt.

A jeruzsálemi zsidó munkásokthonban peszach félünnep napján tartottak egy alapkölétellel kapcsolatos munkát, mely után a bankett a peszachi étkezési szabályok teljes figyelmekivül hagyásával folyt le.

Az orthodoxia ilyen körülmények között a legélesebb fegyverekkel küzd a cionista szervezetek ellen. A palesztinai nagy orthodox szervezet, az Agudasz Jisroel elnöke, Hajim Sonnenfeld főrabbi tiltakozást jelentett be az ellen, hogy őket cionista rabbiknak vessék alá és kiáltványt bocsátott ki, mely szerint az orthodox zsidókra nem érvényesek cionista rabbik által hozott határozatok.

SZANDÁLOKAT

bőr és gumitáppal cipőket és sapkácsokat árít UNIO ólóp- és papucs-gyár. Buda-

pest, VII., Dohány-u. 16. Telefon: József 126-41.

Gáz

Sok szó esik mostanában Willstätter professzoról, a müncheni egyetem Nobel-díjas tudós tanáráról, aki otthagyta katedráját, mert antiszemita tendenciát fedezett fel tanártársainak abban a viselkedésében, hogy egy zsidó vallású tudósnak megválasztása ellen — együgyű ürügyekkel — állást foglaltak. Felidézük ez alkalomból Willstätter tanár nagy kémiai tudását... Tutankamen sírjának feltáróját a gulákból kiszálló légy mérgezte meg, a rádió egyik legnagyobb ültörőjének összeronsolta a veszedelmes elem mindkét kezét, a tuberkulózis ellen küzdő orvosokat sokszor a tüdővész gyilkos mérge támadja meg... Willstätter professzor az a mérges gáz mozdította el katedrájáról, az a szemmel nem látható, nem izlelhető, észrevétlen gyilkos mérge, mely a tudomány, az államérdek, a bölcsélet, a hitbuzgóság mezébe öltözködik, mert önmaga láthatatlan és átlátszóban roncsol, mérgez és öl. A müncheni egyetem professzorai azzal utasították vissza Goldschmied svéd tudós megválasztását, hogy „idegen állampolgár”. Mi ismerjük ezeket az ürügyeit az antiszemitizmusnak, mi látjuk a társadalmi életben, hogy ezek az ál-okok mint hálózák be a közélet és a magánélet minden megnyilvánulását, lassan, észrevétlen közelednek a társadalom békés frontja felé és csak amikor már egész közelbe értek, a levegő fojtó nehézségén érezzük meg, hogy antiszemitizmus mérges gázai hatoltak be közénk... A fegyverek csatájában Willstätter professzor a roncsoló gázok gyilkos hatását tudta felfokozni. Az antiszemitizmus öldöklő társadalmi veszedelmében a Willstätter professzoroktól — az emberi kultúrát féltő komoly tudósoktól — várjuk, hogy azokat a gázmaszkákat találják ki, amelyek meg tudnak bennünket óvni a roncsoló mérge gyilkos támadásától...

A felvételi vizsgálatok

kérdését, mely az utóbbi napokban a politikai élet homlokterébe került, elsőnek az Egyenlőség vetette fel, még az 1920. évben. A „Középiskolai rendtartás” című rendeletben Haller István több egyéb csodabogár között vette fel ezt az intézkedést és mi már akkor éreztük, hogy amit Haller tervez, annak csak antiszemita tendenciája lehet. Valóban: 9 esztendő zsidó gyermekek ellen találták ki ezt a nagyszerű akadályversenyt, kis elemistáknak és komoly középiskolai professzoroknak ezt a szellemi tornáját. Mi annakidején már leközlöttünk egynéhányat azokból a találós kérdésekből, melyeken rövidnadrágos fiúcskákat és kibontott haju lánykákat oly dicsőösen lehetett elbuktatni. „Mennyi eső esik egy évben Magyarországon?” volt egyike azoknak a híres kérdéseknek, melyekkel a kisebbik numerus clausust sikerült megteremteni. A nemzetgyűlésen Fábán Béla most elhangzott interpellációja pedig olyan fejszámolási feladvánnyal világítja meg az intézkedésnek kétségtelen célját, amelyekre a professzoroknak nyilvánvalóan írásban, esetleg egyenlet-számítással kellett elkészülniök.

És amikor ma országos méreteket öltött az a felháborodás, mellyel éveken keresztül egyedül állott az Egyenlőség a magyar közélet küzdőterén, akkor már csak egynéhány tanulságot fűzhetünk Haller István nagyszerű intézkedéséhez. Ismét bebizonyosodott az antiszemitizmus örök érvényű törvénye:

zsidókra kezdik és mindenkin végzik.

Kezdetben zsidó gyermekeken aratta az antiszemitizmus a maga dádálait, ma már mindenki elé akadályként mered a 9 évesek inkvizíciója és ma már a parasztyermeket

is ezen a címen vetik vissza a középiskolából. Az antiszemitizmus mérge kiszivárgott a zsidóság fájó sebéből és megmérgezte az egész társadalmat. Nem kell hozzá nagy lát-noki tehetség, hogy megjósoljuk:

előbb-utóbb a numerus claususnak is ez lesz a sorsa.

Ma még a zsidó egyetemi hallgatókat, „igazoltatják” és vetik vissza, holnap az egész magyar kultúra béklyója lesz a numerus clausus törvénye.

A mi számunkra a szomorú jelenségeknek is megvan a maguk intő tanulsága. A felvételi vizsgálatokból a zsidóságra nagy intelem és nagy tanulság hárul.

Állítsunk felekezeti iskolákat!

Minden városban, minden kerületben ál-

litsuk fel a kultúra felekezeti védvára-
it. Mozduljon meg a főváros és mozduljon meg a vidék. Debrecennek zsidó gimnáziuma van, Nagykanizsának zsidó kereskedelmi, Miskolc most építi zsidó felső leányiskoláját. Kövessük ezt a felemelő példát az ország minden részében, állítsunk fel felekezeti középiskolákat, kereskedelmi iskolákat, szakiskolákat, küzdjünk a kultúra terjesztésével azok ellen, akik akadályokat emelnek a kultúrának. Mindenütt, ahol új felekezeti iskola támad, egy-egy torlaszi és követ emelünk, amelybe belebotlik az antiszemitizmus, felvérzi a lábát a gyűlölködés, megbukik a numerus clausus. Ez legyen a magyar zsidóság válasza arra a kulturbotrányra, melynek áldozatai a 9 esztendő óta ártatlan kis fiúk és kis leányok.

René Groos, a francia Jászi Oszkár

(Páris, július.) Az „Action Française” zászlaja alá tömörült francia royalista fajvédő csoport antiszemita kampányában új segítő-
vársat kapott egy kitért zsidó író, René Groos személyében. Ez magában véve jelentéktelen dolog volna, s nem érdemelné meg a francia klerikálisok ujjongó tombolását, ha René Groos nem hivatkoznék büszkén arra, hogy családja, amely már négy emberöltő óta él Franciaországban, — zsidó. Franciaországban ez újságszámba mehet, Magyarországon nem. Mikor a háború alatt Tisza István visszavonult s helyét az Eszterházy-kormány váltotta fel, nálunk a zsidó származású, kitért magántudós — Jászi Oszkár — volt az, aki a Huszadik Század hasábjain a „zsidókérdés” fölvetette „tudományos alapon” s a beérkezett válaszok között ott olvashattuk a példátlanul cinikus Hatvany Lajos bárónak büszke-renegát nyilatkozatát arról, hogy a zsidónak ott kell hagynia hitét. Az apostata cinizmusa nálunk épp oly kevésbé ismert határt, mint most Franciaországban. René Groos, mint Jászi, ankétet rendez könyvében a „zsidó kérdéssel”, s amit az antiszemita mondának neki, azt hálásan köszöni meg, dicsőímnusokat zeng vidéki kis apró tollforgatók nagyképi nyilatkozatainak, de mihielyt zsidók válaszolnak körkérdéseire és elég merészek szembeállni vele, lehurrogja őket anélkül, hogy módot adna nekik a viszonzásra. Harcmórnak ez is elég jó és beleillik a fajvédelem nemzetközi arzenáljába. De hogy a sok hü-hóval beharangozott „tudományos” munkának milyen hatása van Franciaországban, arra jellemző, hogy a kritika tudomást sem vesz róla. „A zsidó aranyborjú”, a „nemzetközi maffia”, s a többi unalomig ismert közhely, amelyeket a francia antiszemita eredménytelenül puffogtattak el, — tanúság rá az utolsó választás — csak úgy hemzseg René Groos könyvében. Mit törődik ő a francia hazafias zsidósággal, hősi halottainak ezreivel? A fődolog, hogy mestereinek elismerését kérde-melje. S a patrónusok bőven ontják a díszeteket.

Groos „körkérdéseire” harmincegy válasz érkezett be. Tulnyomó részben a francia fajvédők felelnek, de akad egy pár zsidó hozzászólás is. A fajvédők levelei rendszerint a hagyományos „Kedves bajtárs”-sal kezdődnek s állandóan Groos írói, filozófusi és politikai nagyságának dicséretétől. Lényegében egyik sem mond újat, csak magáévá teszi — ki szűrköbben, ki patélikusabban — Groos kiindulási pontját, amely az antiszemitizmus jogosultságát hirdeti. A francia zsidók állásfoglalását a derék szerző bekonferálja és sonka közlése után kommentálja is.

Salomon Reinach, a francia tudomány egyik büszkesége, a francia zsidóság egyik vezére felelt elsőnek a kérdésekre. Az igaz, hogy Reinach helyt is áll magáért. Öröm olvasni okos és bátor sorait, amelyekből a zsidó önérték büszkesége és fölénye sugárzik ki. Reinach levele így hangzik:

Uram,

a zsidógyűlölet — mert az „antiszemitizmus” szó maga is a félműveltek számára készült ostobaság, melyet el nem fogadok — intenzív vallási elfogultságon alapszik. Boszuet a maga idejében azt mondhatta róluk, hogy istenirtók s konokul tagadják a zsidó prófétáknak a keresztény legendára való alkalmazását. Most világi argumentumokkal érvelnek ellenük s azt állítják róluk, hogy vétkeznek a humanitás ellen (rituális gyilkosság), hogy árulók (Eszterházy-pör)*, hogy a gazdagságot hajszolják (aranyborjúimádás), hogy forradalmi összeesküvők és hogy az emberiség elleni közös gyűlölet fűti szövetségüket.

Ha mindez a sok frázis új volna! De ezek pontosan ugyanazok a vádak, amelyeket a pogányok emeltek az első keresztények ellen.

A zsidókról, mint tudatos egységről, fiziológiai vagy pszichológiai osztályról beszélni: csalóka játék a szavakkal. A pénz és a forradalom kettős internacionáléjáról beszélni — ez igazán a tűz és víz szövetsége! — vagy szólni a minden népek ellen irányuló zsidó összeesküvésről: mindez csak értelmetlen beszéd, amely legföljebb csak azoknak jó, akiket Victor Hugó „dühöngő ostobák”-nak nevez. Egy marxista azt mondta valaha, hogy az antiszemitizmus a félkegyelműek szocializmusa. De nem minden félkegyelmű szocialista. Akadnak köztük konzervatívok is.

Az ostobaság nem lesz kevésbé ostobaság, ha még annyira el is van terjedve. Bizonyosság rá a 13-as szám babonája az asztalnál. Ennek is vallási eredete van és helytelenül világosodott el. Vannak ártalmas ostobaságok: ilyenek főleg azok, amelyeket a munkakerülő föltételek terjesztenek, akik bűnbakot keresnek, ha a dolgok nem mennek kedvük szerint, akiknek perverz és szadista örömeik telik abban, ha nem Pétert és Pált denuncióztatják, hanem az emberek egy olyan csoportját, melyek vallásukban különböznek a többitől.

Vegyünk 75 gramm ostobaságot, tegyük hozzá 25 gramm gonosztságot, az egészet keverjük és találjuk föl melegen. Ime az anti-zsidó sütemény receptje. Piszkos dolog és — nem tápláló.

A zsidóhecc olyan erőpazarlás, amely ellen tiltakozik a józan ész és a hazaszeretet.

Salomon Reinach.

a francia történetírás egyik legérdekesebb Arthur Lévy, zsidó történetíró, akinek Napoleon-biográfiája a francia történetírás egyik legérdekesebb produktuma, ezt írja Groosnak:

* Reinach a Dreyfus-affért következetesen és igen helyesen Eszterházy-pörnek nevezi, mert Dreyfus rehabilitálása után nyilvánvaló lett Eszterháznak a perben játszott al-jas szerepe.

Uram,

Ön véleményemet kéri. Megmondom. Vállalkozása egészségtelen és kártevő. Arany, csak arany, mindig csak az arany!... Ön mindenütt zsidó aranyat lát, ha Önt hallja az ember, azt kéne gondolni, hogy nincs is más arany, csak zsidó. Nekem nincs belőle, uram, biztosíthatom róla. Sokat dolgozom, de két sötét sem keresek vele óránként. Vegyék ezt tudomásul az antiszemita urak. De hadd folytassam, én, szomorú zsidó...

Vége is hol látja ezt a zsidó aranyat?

A bankokban? Hiszen a legfőbb hitelintézetek nem zsidókéi.

A kereskedelemben? Egy zsidó kereskedőre tíz nemzsidó esik.

Az iparban? De kiéi a bányák? Kiéi a legnagyobb üzemek Franciaországban?

Ön csak zsidókat akar látni az orosz forradalomban. Ön nem ismerte a cári uralmat: én a helyszínén tanulmányoztam. Mondhatom, az emberiség szégyene volt az, amikor hidegen, nem a tömegmozgalom erjedő forrásában, hanem a jó és rossz közt szabadon választó hatalom birtokában követték el a legszörnyűbb gazságokat. Természetesen undorodom attól, ami most Oroszországban folyik, de Franciaországot sem lehetett volna megítélni a terréur alatti vérengzésekkel.

Arthur Lévy.

Végül — bár érdemes volna még néhány választ ismertetni — Paul Lévy-nek, az „Aux Écoutes” című lap zsidó szerkesztőjének rövid feleletét idézzük:

Uram,

Megtisztelt kérésével, hogy az ankétban vegyek részt. Teljes nyíltsággal felelek meg. Az ön ankétja nekem — érthetetlen. Anynyira tökéletesen franciának érzem magam, hogy a „zsidó probléma” engem nem érdekel. Utálom az antiszemita vagy renegát zsidókat, vagyis inkább megvetem őket.

Az én szememben a franciának csak kétféle kategóriája van: patrióták — vagy anti-patrióták, illetőleg apatrióták. Csak az első csoportot tudom becsülni, nem nézve, zsidó-e vagy sem?

Csak egy kötelességük lehet, — nézetem szerint — a minden rendű-rangu, a háborút túlélt franciáknak: az, hogy a hazának szenteljék magukat, minden erejüket.

Eszközeim szerény mértékén belül magatartásomat, életemet ez az egy gondolat sugallja, amely hus a husomból, vér a véremből.

Paul Lévy.

Meinl Gyula
kakaó és
csokoládé

Nagy írók zsidó-portréi

Jelenet a zsidó temetőben

Írta: Georges Clémenceau.

„Ma a „galliciai zsidó” mutatjuk be a rovatban, amint temetőjében imádkozik. A remek leírás szerzője a francia köztársaság volt miniszterelnöke, ki nek utinaplójából való ez a megható történet...”

Busk. Elhagyott falu Galicia legvégén, a lengyel-orosz határ mentén. Csupa fa és sár. Beteg házain a szármás vakolat megrepedezett, padlójuk felpattogzott s az egész ócska bõrrel, bádoggal, piszkos rongyokkal van itől megtelítve. Az utcákon pocsolyás lé. Mikor a hosszú szekér végigdöcög a keresztbe fektetett gerendákon, félholtra rázza a szálmán gubbasztó megkínzott utast. Kacsák, libák lenferegnek ide-oda a járkelők cuppogó csizmái közt. Az emberek: lesóványodott zsidók, akiknek a tekintete perzselve csap ki a hullámos tincsek alól, borzas hajú, báránybőrűveges rutének, azután mongolok, rezeképi kalmukok, szókék és feketék.

Buskban a libák és kacsák után legtöbb a zsidó. Az elhanyagolt külsejű, nyugtalan és szelid zsidó, aki töri magát minden ipari vagy kereskedelmi munka után. Nyomorúságuk pártatlan. De nem tudni, szenvednek-e belé. Talán nem is szerencsétlenek... Egy egész nép él itt, tevékeny, szorgalmas nép. Türelmes ez a nép és kitartása csodálatraméltó. Hihetetlenül állhatatos a munkabírásában, kevéssel beéri, mindenre sóvárog, alázatos, remegő, kérlelhetetlen. Négyezer év akarata gyülekezett föl benne.

... A zsidó temetőben várnak ránk. Egy jó barátunkat kísérik el, aki idejött Bécsből, ahol ragyogó újságírói karriert futott be s most elzarándokolt apja sírjához. Apja orvos volt Buskban. Egy életet szánt a szegények gyógyítására, gyámolítására, szerelte őket s nem nézte, milyen hitűek, milyen nemzetiségűek. Zsidó volt s szíve jóságát bőségesen pazarolta azokra a szerencsétlenekre, akiknek szenvedéseit a közös történelem ezer szála fűzte a szívéhez. De ember is volt s az emberiséget szolgálta. Önzetlenül — ebben nincs kétség — mert csak rá kell nézni Buskra s akkor el lehet hinni, hogy a félszázad előtti Buskban nem kényeztetette el a szerencse ezt a szegény zsidó doktort, aki a Gondviselés küldte ezer nyavalyával verekedett. Megmutatták az öreg faházat, amely most frissen fehérre van meszelve. Innen költözött el pompa nélkül, ötven évi munkás élet után ki a temetőbe, ahol most fölkeressük.

A kapuban egy csomó rongyos ember les bennünket. Hozzánk szegődnek szóltalanul. Valaha jártam a prágai zsidó temetőben, amelyet az uti kalauzok minden látogatónak a lelkére kötnek. Valóságos görgetege ez az ősi sírköveknek, amelyeket századok orkánja fektetett egymáson keresztül-kasul. A bodzabokrok, amelyeknek sűrűjét annyi száz év óta soha meg nem nyesték, homályos zöldjükkel ráborulnak a holttestekre s most már a kövekre is. Az ember csak ügyel-bajjal tud köztük utat törni magának. Még látszanak a felírások töredékei, az összefont kezek, amint durván ki vannak faragva, szimbolikus madarak s egy csomó kavics, amelyet a temető ájtatos zárandokai kegyeletük jeléül tesznek le az ősök sírjára. A pusztaság hagyományos szokása ez: a bolygó vándor alázatos szívvel tette le követ a halomba gyűlt körakás mellé a gyász emlékére...

Erre az utóbbi szokásra nem akadtam rá Buskban, de a kezek, a madarak a maguk primitív elképzelésével itt is életet adnak a sírköveknek. A buski temető valóságos őserdő,

kiirthatatlan szövevénye szederindáknak, buja bokroknak, gym-gyomnak, amelyeket féktelen bőséggel vet ki magából a föld. Öreg törzsek rothadoznak az ember lába alatt, a nehéz ágak, amelyeket a viharok vagy önnön vénségük tört le, lassu agóniával nehezednek a fölpezsdülő, élni kívánó lombokra. Sehol egy ösvény vagy ehhez hasonló. A csatarendben álló ezüstös törzsű szomorufüzek, a kigyózó galyak labirintusa, a védekezve előremeredő tuskék a kutatót lépten-nyomon megállítják.

Az a szálnalmas, rongyos csapat, amely néma csendben követett bennünket, elénk kerül az első megállónál. Áttör a csonka törzseken, kikerüli a bozótok szövedékét, kigyó módjára siklik át a sűrű iszalagon s odavezet bennünket a keresett sírhoz. Alázatos képű hosszú, csontos arcú, papos, szakállas emberek, csizmájukon okkerszínűre fakult a máz, nyugtalan fekete szemük fényesen csillog s az élet hihetetlenül intenzív erejét sugározza. A nyomukban haladunk, keresztül a kusza cserjéken, a letördelt ágak ropogása, az avar zörgése közepette és belebotlunk a korhadó ágak alá temetett mohos sírkövekbe. Az élet pazarul buja kerete foglalja itt be a halált: megrendítőbb és gyönyörűbb szenzáció ez, mint a mi sok tetszelgő temetővárosunk, amelyeket túlterhel a sok pózoló szoborfigura s amelyeknek nem válik becsületére a sok képmutató sírfelirat.

Végre odaérünk egy négyes köcsoporthoz, amelyet vezetőink már megtisztítottak az indáktól és liánoktól. Ujjaiuk lekaparják az odalapadt zuzmót és keresik a betűket, amelyeknek titokzatosságát féltékenyen őrzi a hideg kő. Azután valamennyiük keze rámutat egy ferdén megdőlt kőre s ájult csendben súgogják: Ez az!

És ime, ez a sok vértelen arc, amelyre ráfagyott a nyomorúság mosolya, egyszerre át-nemesül a világ egyik legfőnségebb érzésének komor méltóságától. Szemük meredten révedezik el a nagy misztérium fölött és viharverte, megkopott zsiros sapkájuk alól tisztelettel parancsolóan szárnyalnak a magasba gondolataik. Mindegyik koldus most olyan, mint egy főpap s egyikük — nem tudom, rabbi-e vagy templomszolga — szilárd, öblös, ritmikusan tagolt hangon megszólal s szinte extázisba ragadja valamennyiüket.

„Itt állunk sírod előtt, barátunk. Elhoztuk hozzád fiadat, aki nem jelent meg színed előtt azóta, amióta örök nyugalom helyére az első követ letette. Az élet elsodorta a világba, ahol sok fáradozásod, amelyet javára annyi időn át kifejtettél, benne is folytatódva, megpecsételte ivadékod diadalát. Így vagy mindig a tied között s így folytatod földi munkádat. Ezért jött el hálás fiad, hogy bemutassa neked a léged megillető hódolatos kegyeletet. Valaha, még az élet küszöbe előtt, az örökkévalóságban voltatok egyek. A teremtés elválasztotta Tőled, születése külön életet adott neki. S most gondolatban újra egyesülni akar veled, újjá akar teremteni önönmagában, mint ahogy te cselekedted magaddal.”

Ez a megemlékezés, amelyből csak ezt a rövid részt fordították le, megejtett fölényes szépségével. Ó, hogy nem tudom idézni azt a szomszédban fekvő holtakhoz intézett könyörgést: legyenek jó szomszédjai annak, akinek tiszteletére összegyűltünk s reménykedjenek abban, hogy övéik is ellátogatnak hozzájuk!

Valahogyan visszavergődünk a sűrűn keresztül az utra s egy szórúféléhez érkezünk, ahol a letaposott földön ott görnyednek körben a falu legszegényebb asszonyai, aggastyánjai, gyermekei. Alamizsnát szokás nekik adni és barátom, amikor elhalad előttük, pénzt csusztat kinyújtott kezükbe. Egy deszkán perselyek sorakoznak egymás mellé, rá van írva mindegyikre annak a jótékony intézménynek a neve, amely a vándor jószívűségére appellál. Látom, hogyan ejlik bele a pénzdarabokat egyikbe is, másikba is. A jóteltre megvan itt a kész hajlandóság.

És ahogy kimegyünk, a rongyosok egész légiója sereglük körénk. Idetódulnak arra a hírre, hogy Izrael egy fia, aki Buskból vándorolt el, most visszatért káprázatos gazdagsággal s behullatja kincseit a látogató zsebekbe. S most megindul a hajsa a kincses hajó után. Mind „a tízenkét törzs” itt van és keresi az alkalmat, hogy nyomorán enyhíthessen.

— Ismertelek, mikor még egészen kicsike voltál — mondják az öregek.
— Rokona, barátja vagyok ennek meg ennek, akit az apád gyógyított — kiabálják a többiek.

A jótéteményből jogot formál a lekötölezett vagy maradéka a jótévedővel vagy leszámazottáival szemben. Az egyiknek a tehene, a másiknak a lova pusztult el. Mindannyiukat érte valamilyen csapás. Soha ennyi sorozatos katasztrófát ilyen rövid idő alatt!

Barátunkat simogatják, huzzák-vonják, esdenek hozzá, ezer történettel kábitják el a fület a jajgató boldogtalanok. De vissza akar térni vendéglátó otthonába s át kell törnie az uton-útfélen rája törő, alamizsnára sóvárgók elszánt csapatán. Ököllel, vállal néha-néha kiszabadítjuk, de a kastély kerítése előtt féltelmes támadásban van részünk. Az egész zsinagóga itt van, élén a főrabbi-val, egy Michel Angelo Mózéséra emlékeztető csodálatos alakkal, akinek magas prémes sapkája elvész az ébenfeketébe vegyülő ezüstös szakállak áradatában. Most hosszú tanácskozás indul meg: az Isten háza még nincsen készen s ha a jövevény aranyos varázsvesszejével csak a tetőt teremtené elő hozzá, egész Busk boldogságban uszna...

Részletre

ajánlom a következő ruházati cikkeket

mérsékelt árban:

Női és férfiszövet
Bélésárak

Női és férfileghőrneműek
Grenadín

Liberti, szatén, trikózelyem

Eponge, nyerselyem

Crépe de chine

Maroquin, japonaise

Tailorin

Batiztok és mosóárak

Zafírek

Vászonárak, harisnyák

Kötött ruhák

Kosztümök, kabátok

Méllények

minden cikkben nagy választék

IZSÁK PÁL

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 57/b.

(Luther-ház).

Telefon: József 41-74.

A vörvadászok egy keresztény hőse

— Epizód a tiszecsalári korszakból —

Írta: dr. Tyrman József ezredes-orvos,
a Kövess-hadsereg volt egészségügyi főnöke (Temesvár)

A tiszecsalári nagy per egyes mozzanatai már rég a feledés homályában nyugszanak, még mi is, akik azokat a borús időket átéltük, csak a történelemből idézzük vissza emlékezetünkbe az akkori események borszárait.

Eppen ez időben végeztem el orvosi tanulmányaimat a volt alkalmam átadni az akkori izgalmak és a „nagy per” minden fázisát. Nem lehet azon csodálkozni, hogy teljes lelletelenség volt bárhol is valamely állást elnyernem, hol ha még oly szűkös is, de meg kellett volna. Egy kis sváb falucska papja és jegyzője biztosítottak a községi orvosi állás elnyeréséről, de csak két feltétel alapján: először is, hogy változtassam meg vallásomat s aztán, hogy az ottani még praktizáló öreg orvost, kit nem szerettek, kitarjam. E nemtelen és galád ajánlatok megérlelték és szillették bennem azt az elhatározást, hogy a hadsereg kötelékébe való felvételemet kérelmezzem. Mint fiatal főorvos Grácban állomásoztam, hol egy tudományos könyvem megszerkesztése céljából minden szabad időmet az ottani egyetemi könyvtárban töltöttem. Itt ismerkedtem meg Müller egyetemi tanár főkönyvtárnokkal, kinek feltűnt buzgólkodásom terveim megvalósításában és készséggel sietett a szükséges irodalmi adatokat rendelkezésemre bocsájtani, emellett az ő leereszkedő nyájas modorával, egészséges és természetes humorával felbátorította a kutatót, ha nagyobb akadály állott előtte.

Müller originális alak volt. A többiek között az egyetemi tanárok egy részének szemében szálla volt, mert őrmest inceskedett a philologusokkal. Maga is philologus lévén, az arab, héber, latin és görög nyelv tökéletes birtokában volt s tanártársait szerette ezeken a nyelveken aposztrofálni. Ezeknél hiányozván a beszédbeli gyakorlat, esetleges válaszukat humorosan korigálta, ő persze nevetett ezen, míg a többiek bosszankodtak rajta.

Amikor a kedélyek izzóak lettek a vörvadász meséjéről, akkor jelent meg az ő híres munkája: „Gebrauchen die Juden zu rituellen Zwecken Christenblut?” Ez a kis mű akkor a európaszerte nagy port vert föl. Kiméletlen, sőt a gorombaság határáig menő éles logikával és a megcáfolhatatlan adatok nagy halmazával rántotta le a hamisított tudományok mögé rejtőzött bujtogatókról a leplet, különösen kiemelve azt a tényt, hogy mikor Rómában az ujkeresztények ellen azt „a vádat” emelték, hogy a katakombákban tartott titkos istentiszteletük-nél egy római szűz vérével áldoznak, a zsidók vették őket védelmükbe. Ez a művecske persze nem kerülte el az egyetem tanárainak figyelmét sem, mert ezeket sem kezelte keztyűs kézzel. Csak mellékesen jegyzem meg, hogy Müller maga mindig jó keresztény volt. Egy ízben szokott humorával és gyönyörű nyugalomával elbeszélte nekem azokat a kellemetlenségeket, melyeknek munkája miatt ki volt téve. Mindjárt a mű megjelenése után az egyetemi tanács elé rendelték, hogy igazolja ama „súlyos kihágását, melyel a gráci egyetem méltóságán oly nagy csorbát ejtett”, avagy pedig vonja le a konzekvenciákat és vonuljon vissza állásától. A fővádító, szokás szerint, egy kitért zsidó volt, Julius Mayer, a német irodalomtörténet tanára. Müller a legnagyobb nyugalommal hallgatta meg a vádat és még nagyobb gorombasággal vetett véget a tanácskozásnak, odavetve: „Mát gondolnak az urak? Talán renegátok és hitelhagyottak jogosultak arra, hogy erkölcsöt prédikáljanak?” Ezzel

sarkonfordult és faképnél hagyta az egyetemi tanácsot. Az öreg ur nevére mondta el ezt az incidenst, mely azonban reá nézve sok bosszúságnak vált kuforrásává.

Müller már egy előbbi alkalommal is exponálta magát a zsidóságot. Történt ugyanis, hogy az ottani egyetemen elég gyér számban beiratkozott zsidó hallgatók a tiszecsalári események befolyása alatt a nagyszámú diákok részéről tetemes bántalmazásoknak voltak kitéve. Ez ellen védekezendő, az anatómia világhírű tanára a gráci egyetemen, Zuckerkandl Emil a zsidó egyetemi hallgatókat és az ottani hitközség egyes vezető férfait közös értekezletre hívta össze. Mint egyedüli zsidó tisztnek a helyorszégekben, nekem is osztályrészül jutott e megtiszteltetés. Zuckerkandl az ő híres szónoki nyelvén, a legnagyobb élességgel ítélte el a diákság mozgalmát s javasolta egy zsidó egyesület létesítését, „mely ne csak védekezék, de ha kell, támadjon is minden rosszakaratú és éretlen törzshalkodás (Anrempeln) ellen”. Az egyesület Humanitas név alatt meg is alakult. Mint második szónok Müller lépett fel, ki legnagyobb meglepetésünkre

héber nyelven hosszabb beszédet tartott, melyből mi zsidók, fogvatékos tudásunknál fogva mitsem értettünk. Müller aztán az ő kedves bonhomiójával megjegyezte, hogy ne vegyük rossz néven, ha ő az imént mondottakat némely is ismétli, „sejtve, hogy talán akad közöttünk egyik-másik, aki még nem ért tökéletesen héberül”. A beszéd teljes tartalmára már nem emlékszem vissza, de tudom, hogy összetartásra és bátorságra buzdított bennünket.

Annak idején alig lakott több mint 100—120 zsidó család Grácban, ezek nagyjából a Salzgrics külvárosban laktak a Mura tulsó partján. Leginkább kereskedéssel foglalkoztak, igénytelenül éltek és a társadalomban semminemű szerepet nem vittek. Kivétel csak egy igen gazdag Fröhlich nevű hitsorsosunk volt, kinek nevére egy utcát neveztek el. Ez a Fröhlich a város részére nagy alapítványokat létesített, de eléggé távol tartotta magát a hitközségi tagoktól. A hitközség rabbija, dr. Mühsam, igen tanult egyéniség volt, de elég nyomoruságos viszonyok között élt, úgy hogy kénytelen volt mellékfoglalkozás után nézni. Régi könyvekkel kereskedett. A zsinagóga, egy régi, e célra adaptált épület, egy kaszárnya udvarán volt, hol a zsidók esetleges bántalmazások esetén védve voltak. Én ebben a kaszárnyában teljesítettem szolgálatot.

Müllert az említett incidens után tanártársai bojkottálták. Mindenütt kerülték, egyik sem érintkezett vele, ami azonban egészen hidegen hagyta. Ellenfelei pedig mégis respektálták, mert tudták, hogy az akkori neves tartományfőnök, Kayserfeld, nagy tisztelője volt. Müllernek eszébe sem jutott ez a konnexiót kihasználni. De mi történt? Amikor a szenvedélyek a legmagasabb fokra hágtak, amikor Müller a társadalomban alig jött már számításba, nagy esemény következett be. A kultuszminisztérium élére Gautsch bárót, a bécsujhelyi Theresianum kormányzóját nevezték ki. Kinevezése után Grácba utazott, hogy az ottani magasabb tanintézetek fölött szemlét tartson. Most is szemem előtt lebeg az a kép, amidőn az egyetemi tanár kar, élén a rektorral, cillinderben és frakkban az egyetem udvarán félkörben felállott és a hatalmas minisztert idegesen várta. Müller is ott volt, de egy szögletben visszahúzódva: senki se figyelt rá. Egyszerre megjelent könnyed léptekkel a miniszter, ki előtt mindannyian mélyen meghajoltak s akit a rektor üdvözölt ékes be-

szédben. A miniszter alig hallgatott a beszédre, hanem idegesen ide-oda irányozta tekintetét: keresett valakit. Alig fejezte be mondókáját a rektor, amikor Gautsch bosszánatot kérve, a szerényen félrevonult Müllerhez szalad, átöleli, megcsókolja s tegezve, élénken kérdezősködik az ő és családja felől. Nem kell mondanom, hogy a tanárok nagy szemeket meresztettek. Kintt ugyanis, hogy Müller a Gautsch-családnál sok éven át házi nevelő volt s Gautsch miniszter maga a legkedvesebb tanítványai közé tartozott. E találkozás hatása rövidesen mutatkozott. Müller legelkeseredettebb ellenfelei is hirtelen megváltoztak magatartásukban. A fődolog azonban az volt, hogy az egyetemi diákság körében a jobb értelem és belátás kerekedett felül.

Mielőtt e remiszcenciámat befejezném, tartozom még egy megemlékezéssel. Távoli országokba kerültem, az áldott emlékü Müllerral soha többé nem találkoztam. Ellenben tragikus véget ért fiával, Hermannal, kihez szoros barátság fűzött, beszéltem, amikor ő Nothnagel bécsi híres professzor oldalán mellettem mint első tanársegéd működött. Müller Hermann a kilencvenes években pestisidőgvész bacillusával inficiálta magát s áldozata lett kísérleteinek, melyeket az emberiség javára öhajtott kihasználni. A pestis kóranyagát személyesen hozta el Indiából s a végzet úgy akarta, hogy a bécsi klinikán történt infekció alkalmával hárman betegedjenek meg. Ketten, köztük Hermann, az áldott lelkü Müller tanár fia, tragikus módon fejezték be nagy reményekre jogosító életpályájukat.

ZSIDÓ LEXIKON

A zsidók foglalkozásai

Ötezer esztendőn belül három döntő jelelet arra a kérdésre, mivel foglalkoznak a zsidók? Az első a bibliai József. Mikor apja és testvérei a Fáraó elé járulnak, arra kéri őket, mondják meg a királynak, hogy pásztorként voltak gyermeküküktől fogva. Josephus Flavius a zsidó régiségekről szóló munkájában így ír: „Távol lakunk a tengertől, kereskedést nem űzünk, hanem csak a földet műveljük”. A történetíró ezzel a kijelentéssel el akarta téríteni a rómaiak figyelmét a zsidó kereskedőkről, akik érezhető vetélytársakká váltak. 1600 körül Manasse ben Izrael, Rembrandt barátja, azt írja Cromwellnek, hogy „foglalkozásuk a kereskedelem”.

A három eléggé egyoldalú beállítással szemben érdekesek a zsidó történeti tanulmányok. A legrégebbi palesztinai zsidóság a közönséges időszámítás előtt körülbelül másfélszer év előtt nem mint nomád pásztornép, hanem mint földműves jelentkezik. A bibliai képek és hasonlatok erősen agrár-színezetűek. Jákob álma a bor bőségét dicséri, Ruth könyve falusi idill, Saul az eke mellől szólítja el, mint Cincinnatust, a próféták a nagybirtokot támadják, a zsidó ideál valószággal horatiusi módra hat: a jól végzett földmunka után pihenni. Palesztina ma is meggyőző bizonyosság arra, micsoda vasszorgalommal tették termékenyvé Judea köves lejtőit. Galileában minden talpalatnyi földet kihasználtak, Josephus szerint 204 falva volt, a legkisebbben is legalább 15.000 ember lakott. Az imádságok most, századokon túl is, tele vannak falusi vonatkozással. A zsidó mindennap a föld termékenységeért imádkozik, erre emlékeztetik a zarándokünnepek, különösen a szukkoth és harmatért, esőért könyörgő az év meghatározott szakaszaiban. A talmudi korban is említés tételük zsidó birtokosokról. A talmudiskolák magasabb tagozataiban figyelemmel voltak arra, hogy tanulóknak, tanítóknak elegendő idejük legyen a mezői munka elvégzésére. Széltében járta az a közmondás: „Akinek nincs földje, az nem em-

ber." Egyiptomban, Mohammed idejében Arabiában állattenyésztéssel és földműveléssel foglalkoznak. A későbbi korok utleírásai a perzsi és mozzuli zsidókról, mint mezőgazdák emlékeznek meg. A Justinianus császár-korabeli források szerint zsidó földművesek éltek Sicíliában, Majorca, Minorca szigetein és az olasz félszigeten. Galiciában a Karolingok alatt Narbonne-ban és Vienne-ben akadni zsidó gazdáira. Németországban legfőljebb bérelhettek vagy keresztények nevére kaphattak földet a kolostoroktól. A kereszt-háborúk idejéből a krónika három mainzi zsidóról emlékezik meg, akiket a katonák szűret idején agyonlőttek. Ezután jórészt kereskedelmi tevékenységük predomínál, a 19. században azonban Oroszországban és főleg Lengyelországban erősen a földművelésre vetik magukat és I. Miklós cár alatt alakulnak meg a dél-orosz zsidó földművelőtelepek. Ausztriában és Magyarországon főleg 1848 óta foglalkoznak földműveléssel, mivel a törvény jóvoltából hozzáférhettek.

A mezőgazdaság mellett már a legrégebbi időben erősen ki volt fejlődve náluk az ipar. Delitzsch professzor dicséri a zsidók szorgalmát s azt mondja róluk, hogy „állami önállóságuk felosztásig főfoglalkozásuk volt a földművelés és kézműipar.” Saul idejében a filiszteusok a zsidó kovácsokat száműzték, hogy ne tudjanak fegyvert készíteni honfitársaik részére. A száműzetésbe vonult hétezer zsidó közül feltűnően sokan, ezren voltak iparosok. Salamon templomának építésénél zsidó éreművesek dolgoztak, az építész anyai ágon Naftali vagy Dan törzséből származott. A második templomot zsidók építették éppen úgy, mint Jeremiás alatt Jeruzsálem falait, s a munkában zsidó nők is résztvettek. A harmadik templom építéséhez Heródes 18.000 kézművest vett s ezer papot kővágóvá és ácsá képeztetett ki. Nehemiás már megemlékezik az aranyművesek és kenőcskészítők céhéiről. Az alexandriai zsinagógában az egyes céheknek megvolt a maguk külön helye. A spanyol félszigeten korán megjelennek a zsidó kovácsok; a portugál zsidók a 15. században, éppúgy mint a Mexikóba kivándorolt maranosok, jórészt kovácsok voltak. E foglalkozás ma is igen el van terjedve köztük Lengyelországban, Algírban, Tripolisban, Aethiópiában, Perzsiában. Bádó- és felőmunkákat különösen Litvániában és Romániában végeznek s a legveszedelmesebb munkákat, toronytetőfedéseket zsidó iparosok végzik.

II. zsidó könyvtár

Csendben, leülést kerülve rendkívül értékes, komoly, minden izükben hagyományos szellemű áthatott zsidókra valló munkát végzett a pesti VIII. templomkörzet kebelében működő „Machziké Tóra”. Egy lelkes, derék, áldozatkész zsidó: Kohn Sámuel áll a „Machziké Tóra” élén, aki önfeledő buzgó munkatársaival: Schwarz Dániellel, Pauker Lipóttal és Ebner Izákkal mintegy 80—100 kötetnyi szent könyvből álló könyvtárat varázsolt elő: a semmiből. Földi jutalomra nem számító, önzetlen férfiak, a régi zsidó házak nemes tradíciójáról álmódó asszonyok hordták össze a köveket a könyvek várához. És a nagyfuvaros-utcai Beth-Hamidrasban ezentúl esténként, fáradságos napi dolguk végeztével jámbor jómódú zsidók hajolnak a fölánsok fölé.

Az elmúlt napokban volt az avató ünnep a nagyfuvaros-utcai templomban. Elsőnek Weisz Márk, az Emberbarát Egyesület elnöke köszöntötte a megjelent híveket és vendégeket és formás beszéddel ismertette a „Machziké Tóra” eddigi működését, az avató ünnep célját, hatását, a várható eredményeket. Rosenberg Ármán rabbi klasszikus héber nyelvezetű imában mondott hálát Istennek ezért a napért és imájába foglalta a könyv-avató három fő

hősét: a Machziké jeles elnökének, Kohn Sámuelnek s a két kitűnő segítőjének, dr. Hajdu Marcelnek, a nyolcadik templomkörzet méltó vezérének és Weisz Márknak, az Emberbarát-Egyesület buzgó elnökének nevét. Majd dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi szólott rendkívüli hatással.

A templomból ezután a tőszomszédos Beth-Hamidrasba vonult az ünnepelő közönség. Itt Kohn Sámuel ismertette a könyvek népének harcát a zsidó kultúráért, megható közvélenséggel vázolta a lelkes józsefvárosi nők és férfiak jámbor vetélkedését, majd átadta a gyönyörű könyvtárt dr. Hajdu Marcel körzeti elnöknek, aki maga is megindultan vette át a VIII. körületi zsidóság hitűségének ezt a nagyszerű, maradandó bizonyítékát és gyújtó szavakkal serkentette őket, hogy zárt sorokban tömörüljenek a hagyományhűség és a kultúra zászlóvivői mögé. Még Feldmann Mózes, a pesti izr. hitközség rabbinátusának rabbisági elnöke köszöntötte a VIII. körületi zsidóságot a valóságos mozgalmak élén, aztán lakomához ültek, majd id. Hartmann Sámuel, a „Machziké Tóra” tudós iskolamestere, a pesti hitoktatói karnak ez a méltó büszkesége avatta fel az új „Sász”-t elmét és lelket gyönyörködtető fejtegetéseivel, amelyeknek csakhamar élénk visszhangjuk támadt a megindult vita során.

A kultuszminiszter a rabbi-szemináriumért

Mint mult heti számunkban jeleztük, a szeminárium veszélyeztetett alsó tanfolyamaért küldöttség jelent meg a kultuszminiszter előtt csütörtökön. A kultuszminiszter kijelentette, hogy kizárólag az átlant pénzügyi nyomása kényszeríti a kormányt tanintézetek beszüntetésére. Itt csak finálialis és nem kulturális szempontok voltak irányadók és ő minden iskolát meg akar és meg szeretne menteni. A küldöttség behatóan tárgyalta a miniszterrel a szeminárium ügyét, melynek alsó tanfolyamát egyáltalán nem pótolja a zsidó gimnázium és végül is a miniszter kijelentette, hogy az idei szeptemberben semmiesetre sem szűnik meg a szeminárium alsó tanfolyama. A jövőre nézve a zsidóság kötelessége lesz, hogy lehetővé tegye anyagilag az intézet fentartását.

A zsidó népszokások

Ismerteti: Dr. Max Grünwald bécsi főrabbi.

II.

A név

Jákov, mikor megáldotta unokáit, Efraimot és Manassét, azt mondta: „Viseljék az én nevemet és atyáimnak, Ábrahámnak és Izáknak a nevét!” Ezért szokás a gyermeket az apa vagy az anyja elhalt szüleinek nevével elnevezni, bár Hollandiában a gyermekek a még élő nagyszülők nevét is megkapják. Rabbi Jehuda Hachasid szerint ez nem zsidó szokás. A fiúgyermek a rituális felavatáskor kapja meg héber nevét, a lánygyermek akkor, amikor az anyja először meggyógyulása után a templomba. Ilyenkor az apát felhívják a Tórához s a lányka nevét megfelelő miseberach közben publikálják. Sok helyütt a szombati napon született fiúgyermeket „Sabbos”-nak a lánykát „Sabbos”-nak hívják. A Chanuka napján született fiú Matisszaj, a Purimkor született Nardahaj, a lánygyermek pedig Eszter nevét kapja. Gyermeknek, akik ünnepnap látják meg a napvilágot, a neve „Jaannam”, a jomkipuriské Rachamin, az az Ab hó 9-én születetté pedig Menachem.

Hajvágás:

A gyermek első hajvágása, különösen a Szentföldön, ünnepélyes formák között fo-

lyik le. Bár a vallási törvények szerint felnőttkor nem lehet haját vágni, mégis szívesen teszik ezt Chaulhamaned alkalmával, hogy az ünnepi örömet fokozzák. A szokás eredete a Biblia III. könyvének 19. fejezetén nyugszik, ahol meg van írva: „Ne vágd le gömbölyűre a hajad sarkát!” A szülők, akik örömmel szoktatják gyermekeiket a bibliai szabványainak megtartására, ezen a napon házi ünnepet rendeznek.

Az áldás

A szombat és az ünnep beköszöntő estéjén, az ünnepnap kezdetén és végén a szülők a gyermekek fejére teszik kezüket és megáldják őket e szavakkal: *Isten tegyen téged olyanná, mint Efraimot és Manassét!* — a lányoknál ezt mondják: *Isten tegyen téged olyanná, mint Sárát, Rebekát, Ráchelt és Leát!* Ehhez hozzáfűzik még mindkét esetben a papi áldást is. Jomkipur előtt külön áldásformula járja. A szokás eredete a Biblia I. könyvének 48. fejezetén alapszik, Jákob áldásán.

Érdekes szokás még az is, hogy a b'risz napján a csecsemő vánkósába egy darab szövetet, rendszerint fehér vásznat tesznek a ebből pólyát vagy pelenkát készítenek, amelybe beléhimézik a gyermek nevét, születését, áldásmondásokat vagy a tórával kapcsolatos verseket. Ha a gyermek két éves, akkor az apa Szimchasz Tóra vagy Sovuansz ünnepén elviszi a templomba s a pólyát a tóra begöngyölésére ajánlja föl.

A gyermek első napja az iskolában.

A zsidó szülők leghőbb kívánsága az volt mindenkori, hogy gyermekeik fől szívják magukba a Tóra tanítását. A középkorból érdekes leírása maradt meg a kisgyermek első iskolás próbálkozásának. Jól megmosdatva, tiszta ruhában vitték el a tanítóhoz, aki süteménnyel, gyümölccsel és édességekkel kínálta meg. Azután a tanító felolvasta a táblára fölírt héber abc-t, a gyermek pedig a mézzel bekent betűket lenyalta, azután visszavitték az anyjához. A gyermek első komoly tanulását külön lakomával ünnepelték meg. Először a Biblia III. könyvét olvastatták vele az iskolában; ezt a könyvet tették különben bölcsőjébe akkor is, amikor polgári nevet kapta.

Az iskolába első ízben igyekvő gyermeket jól betakarták, hogy tisztátalan és zavaró dolgok tekintetétől megóvják, a tanító pedig elébe mondta a következő verseket: A törvény, amelyet Mózes meghagyott nekünk, oszáltyrésze Jákob községének — és ezt: A Tóra legyen az én foglalkozásom! A gyermek ezután mézeslepényt kapott...

KÖNYVEN ELFELEJTHETŐ DOLGOK

Írja: dr. Ballagi Ernő.

REMBRANDT vonzódását a zsidósághoz Max Lantner azzal magyarázza, hogy Hollandia válságos helyzetében a művészt megihlette az a nép, melyet Isten annyi vészen átsegített s mely a Benne való hitet jelképezi. Mulher szerint a tradíciók nélküli kis állam fiát az Ősi tradíciók vonzották. Fromentin a művész vonzódását az elnyomottakkal való rokonszenvennek tulajdonítja. Verhaeren talán legmélyebben látja a művész lelkét. Szerinte Rembrandt a „csodák festője” és hálát volt azoknak a zsidó rabbiaknak, írástudóknak, akik a zsidó művészeti ragyogó szépségeibe bevezették.

★

A GETTÓ szóra sokan elfintorítják az orukat. A tizenhetedik század első felében szűk amsterdami gettóban született és tanult Spinoza. A gettó főrabbija Manasse ben Izrael volt, ki Bonus Efraim nevű orvossal együtt benső barátja volt Rembrandtnak.

Kortársuk volt *Saul Morteira*, kinek neve szintén fennmaradt. Rembrandt a polgárok szűkkeblűségében való csalódás után húzódott meg művészetével a gettóban, melyből palettája új színeket, álmai új szépségeket nyertek.

★

KAUFMANN Izidor híres zsidó képei ilyen címeket viseltek: „*Rebbach*”, „*Gewonnener Process*”... Hihetetlen, hogy a gettóból kikerült zsidók mennyi előítélettel és milyen hamis színben látták a zsidóságot. Mennyi szellemet és fenséget látott meg a gettóban Rembrandt, mennyi színt és ragyogást a jesivában a két *Tharaud-testvér*, mennyi mély érzést fedezett fel az elnyomott zsidóságban *Eötvös*, mennyi kulturát *Kazinczy*... Ezek a keresztény művészek, akik segítettek felfedezni a zsidóság igaz lelkét, kárpótolnak az antiszemiták minden gonoszságáért is...

A rabbi-kar válsága

Irta: Friedmann Hillél, szarvasi főrabbi

I.

Megdöbbenéssel olvastuk, épp a Tóraadás ünnepén, az „Egyenlőség” kiváló érdemű szerkesztője, dr. Szabolcsi Lajos „Utközben” című olasz levelében, milyen válságba jutott a rabbiintézmény és vele a modern Tóra-tudás számos országban, így Olaszországban, egész Észak-Afrika, Törökország s a Balkán szefard zsidóságánál, Ausztriában, Morvaországban.

Ugyanakkor dr. Hevesi Simon, rabbiügyesületünk nagyérdemű elnöke is rámutatott ünnepi szövegében arra, hogy a rabbipályát az elárulás réme fenyegeti, „melynek előrevetett árnya már ráesik hitfelekezettünkre.”

A florenci livornói rabbiképzők rabbi-jelöltek hiján bezárták kapuikat, a bécsi rabbiszeminárium a minimumra csappant növendékekkel éppen hogy fennáll; az utolsó években rabbik alig kerülnek ki belőlük és a külföldön számos nagy hitközséget rabbi hiányában „kántorok vezetnek.”

A szomorú híreket kiegészíthetjük azzal, hogy egyedül Csonka-Magyarországon körülbelül 20 rabbiallás árvult el, elhagyottan és betöltetlenül, némelyike már évtizedek óta, a hitélet mérhetetlen kárára, a vallásosság pótolhatatlan veszteségére.

A római zsidók főrabbija azt mondta, hogy a rabbipályára zsidó fiatal emberek nem mennek, mert a rabbifizetésből, havi 1000 lírából, nem lehet megélni és az olasz hitközségek szegények. Ugyanez a helyzet nálunk is, amelyről dr. Hevesi Simon főrabbi már tavaly, a Magyar Zsidó Szemle 1923 ápr.—aug. számaiban „A papnevelés problémája” című cikkében megírta: „Hogy a rabbipályára oly gyéren indulnak az ifjú zsidó nemzedék tagjai, annak oka egyrészt a studium nehézsége, a világi és vallási tudományok kettős terhe, az előképzettség megszerzésének számos akadályai. De vannak egyéb aktuális okai is. Ezek közül három emelkedik ki. A rabbik prekárius közéleti és jogi helyzete a hitközségek kebelében; ez egy. Továbbá a rabbik dotációjának elégtelensége, az a körülmény, hogy a rabbik létfenntartása nincs kellőképpen biztosítva, hogy a rabbik helyzete anyagi gondokkal és válságokkal teljes. Ez a másik. De fájdalom, van egy harmadik is, a jó néhány hitközségben tapasztalható ellenséges magatartás, melynek a világi hitközségi adminisztráció, a világi vezetők részéről a rabbi ki van téve és mely nem egy hitközségben igazságtalanságokban és konok ellenségeskedésben mutatkozik, a hitélet, a hitközség fejlődésének, a felekezet méltóságának kárára.”

Hogy ez valóban így van, nem szorul bizonyításra, inkább csak annak kiemelésére, hogy sehol sem oly szegényes és labilis a papi jog és a papi méltóság, mint nálunk, ahol a rabbiallás szinte egyszerű hivatalnok

sorba degradálódott. A rabbi azelőtt Móre deaszro = a helység ura volt, ma fájó tréfával inkább Moro deaszro = a helység epéje, aki sok helyen kizárva a hitközség tanács-terméből és megfosztva legtermészetesebb papi jogaitól, annyira függ, anyagilag és erkölcsileg hitközségétől, hogy nem képes megfelelni nehéz, felelősségteljes hivatásának, a vallásos élet irányításának. Hiszen van olyan község is, ahol a rabbinak az imádott megállapításához sem engednek hozzászólást és ezt a természetes jogát is a gabboim gyakorolják.

Ki volt Reb Mayer Litvák?

(Kiss József fiának emlékei atyjáról)

Irta: Kiss Jenő Sándor.

Kiss József a „Háborus versek” előszavában többek közt így ír: „Feltámasztottad a Nagypád emléket, ahelyett, hogy megtagadtad volna, holott ezerholdas se volt, armálias se volt, holott nem is kérdezte senki, holott tán ő maga is agaskodott volna ellene.”

A Legendák a nagypámról első részének megjelenése után sokat vitatkoztak, hogy élt-e a Litvák vagy tisztára költött alak és ha élt, hasonlított-e valamelyest ahhoz az alakhoz, akit édesapám rajzolt meg?

Az első kérdésre bizonyíték van: Miskolcon temették el Litvákat s van-e az életnek hathatósabb argumentuma, mint egy behorpadt sírdomb? A másik kérdés sem bonyolult. Kiss József egyszer látta Litvákot négy éves korában s ez a kép markáns nyomot hagyott benne. Nem szabad elfelejteni ugyanis, hogy édes apám szellemileg már korán fejlett: négy éves korában írni, olvasni tudott és az ember az abc-vel kezdi fejleszteni a megfigyelő képességét. A Legendák tiszparti jelenetében — mely még könyvben nem látott napvilágot — rögzíti meg ezt az emléket. Aroktónél, a megáradt Tisza partján várja a négyéves gyerek édesanyjával a nagypádot. A hanyatló nap rőt világításában megjelenik egy csónak. Két evezős dolgozik verejtékesen, hogy megfékezze a vad Tiszát és a csónak orrán áll egy magas csontos férfi. Ősz szakállal zilált, haja csapzott, akárcsak Vadász Miklós rajzán. Lebernyegét fújja az esti szél s szelid kék szeme nem ver haragot, hanem messziről csókolja a gyermeket és asszonyt. Ennyi az ismeretlege Kiss Józsefnek az élő Litvakkal.

És amikor a Litvák földi alakját akarom megrajzolni, én sem tehetek egyebet, mint összeszedem a családi szájhagyományokat.

Bermann Mayernek hívták és Litvániában született. Innen a Litvák név, melyet azonban semmi földi törvény nem szentesített. Foglalkozására nézvést mézáros, kántor és elismert énekes volt. Németországból mősült; egy Rappaport nevű leányt vett el. Erről az asszonyról mindenki meleg szimpátiával emlékezik meg a családi emlékekben. Ideális asszonynak rajzolják meg: rendes, alapos, pontos és lelkiismeretes, mindig józan, élete a családjáé és a vágya, hogy zabolát rakjon a Litvákra. Merőben ellentéte az urának, mindig a földön jár s ha nem is tudnánk, jelleméből meg lehetne állapítani a német származást. Korán halt meg és utolsó kívánsága, hogy gyerekeiről gondoskodjanak. Három gyereke maradt árván: Mór, Ignác és István, Kiss József édesapja.

Magyarországba 1831-ben költözött az öreg Litvák. A költemény szerint „pogrom elől oldott keseket”.

Szép ember volt. Magas, vállas, erős, de izgatott, veszekedő, rapszódikus természet. Gyakran előfordult, hogy feleségét sietve hívták a mézárszékbe, hogy az urát lecsitítsa. Sok baja volt az asszonyokkal, mert tulontul szerette az asszonynépet. A feleségének tehát nagyon ideális jó asszonynak kellett lennie ilyen ember mellett.

A rabbiság nem pálya, több annál, szentes hivatás, melynél szebbet, magaslatosabbat papi lélekkel elképzelni nem tudok. Mindig az ment rabbinak, aki hivatást érzett magában egész életén át „tanulni és tanítani.” Mindig is nehéz volt a rabbi studiuma, mert a „Talmud tengerében” nehéz evezni és majd minden korban a világi tudomány, birtokában volt a zsidó pap. A rabbi sohasem várt a „terített asztaltól” bő lucullusi lakomát, csak mindennapi szerény „három étkezést.”

Csodálatos szép hangja volt, amellyel kitűnően tudott bánni. Előadása érzelmes, tele tüzzel. Ebben az emberben a hang a Don Juan, a hódító. Mint kántor nemcsak kitűnő előadó, hanem éneklésében felcsillan az alkotó művész is: gyönyörűen improvizál. Kiss Józsefet először ez ragadja meg benne...

Litvákot a passiói: az ének és az asszony annyira lefoglalják, hogy az üzlete tönkre ment. Tisztán kántori állására van utalva, de hiába a gyönyörű hang, folyton állást változtat. Gyermekai elszakadnak tőle. Mór nem tud vele élni, elmegy bádoggosságot tanulni, István is elkerül a háztól s a deresedő Litvák egyedül marad 10 éves Ignác fiával. „A föld alatt mindig csak szalad”, gyakran állásváltogatások között nyomorog. Ilyenkor kocsmákban énekel s abból él, amit a vendégektől kapnak. Ignác nemcsak társa e nomád életben, de mentora lesz a saját apjának. Ami pénzt az énekes keres, a gyerek őrzi. Nem ad pénzt az apjának s csak annyit enged át neki amennyit jónak lát. Végül a pénztár kezelése körül komoly viták támadnak s Ignác is követi Mórót: elmegy apjától és bádoggosságot tanul. A magára maradt Litvák utjaira homály borul, sokáig nem hallani róla hirt...

Litvákról Kiss József az utolsó legendát 1911-ben hallotta Gaigócon, ahol az Erdődy grófok színházában tartott felolvasást. Felolvasás után elvitték egy tudós hírében álló zsidóhoz. Ezerráncu, össztépörödött, görnyedthátú apró emberke volt, aki édes apámtól engedélyt kért, hogy ősi szokás szerint megáldhassa.

— Az a kérdés, hogy hány éves! — évődött vele apám.

— Oh, én nagyon öreg vagyok. Már hatvanöt éves eknultam.

— No hát akkor mit akar, öcsém lehetne, mert én már hatvannyolc éves vagyok!

Ez a zsidó mondta el a Litvákról a következőket: Kóborlásában elvelődött egy községbe — a nevét elfelejtettem, de Gaigóc közelében volt. Mint kántorral meg voltak vele elégedve, de csakhamar összeveszett az egész „kilé”-vel, úgy hogy távoznia kellett. Nagyon el volt keseredve az öreg s az utolsó péntek este így szólt a községhez:

— En ma ebbe a gyülekezetbe olyan cöveket verek, amit soha ez életben nem fogtok tudni kihuzni.

Ezen a péntek estén a Litvák úgy énekel, amilyen éneket a község tagjai még nem hallottak. Lenyűgözte őket, attól az énektől nem tudtak szabadulni többé.

Egyik kántort, a másikat után hozták, nem találtak magának elég jót. Amíg az a generáció élt, kántornak nem volt maradása ott. Jöhetett a leggyönyörűbb hang, legkitűnőbb művész, annak a péntek esti istentiszteletnek az emléket nem tudta elhomályosítani senki s az a nemzedék nem tudta kihuzni azt cöveket, amit reb Mayer Litvák énekével haragjában a gyülekezet szívébe vert...

Dorez Sámuel rejtélyes utazása

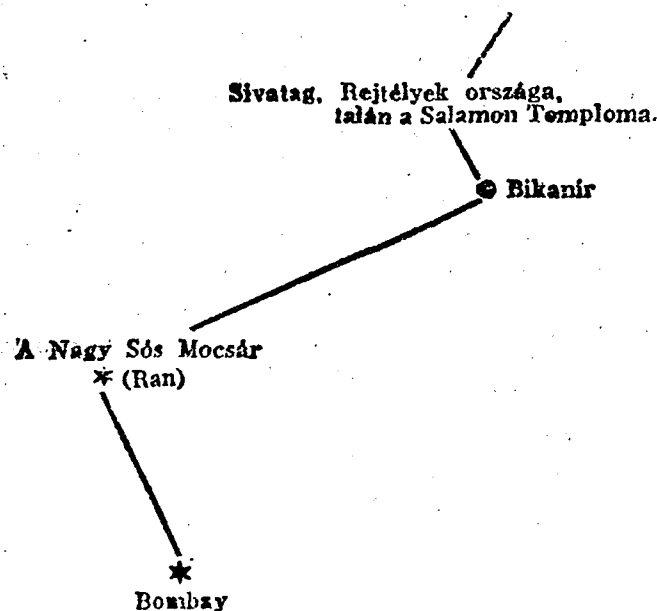
III.

Thar, a Szörnyeteg.

Dorez Sámuel, mikor Livornóból Bombay felé uszott vele az oceanjáró, ezeket jegyezte fel naplójába:

„... Meg kell próbálnom. Vagyonom maradékát ráfordítom erre a vállalkozásra. Indiát ismerem. Van északon, a Nagy Sós Mocsár, a „Ran“ mellett egy ismeretlen tartomány, melyet a könyvnyelvi földrajzírók csak úgy ismernek, hogy a „Keletindiai nagy sivatag“. Arra is jártam. Ott láttam olyan óriási feketelevelű fákat, olyan bozontos szakállas virágokat, mint a szerzetesek könyvében, a Vatikánban. Bombayban meg sem kell állnom. Utazom tovább, mielőtt elmúlik az esős időszak. Bikanir az utolsó angol állomás a sivatag küszöbén: Bikanirban megpróbálom expedíciót felszerelni. A lelkem tiszta és könnyű. Csak az életemet kockáztatom. Mit vesztek, ha az indiai sivatagon ér el a halálos álmom és nem egy nizzai szállodában, az örök bolyongás közepett? A cél most: Bikanir.“

És a naplóban néhány kezdetleges vonással megjelölve a rejtélyes utazás ösvénye.

Bombayig a napló lényegesebb mozzanatot nem jegyez föl.

Bombayban Dorez Sámuelnek különös találkozása volt. Mint a napló hűségesen közli, a hajótól éppen a „Majestic“-hotel felé sietett autóján, mikor egyszerre valaki felugrott a kocsí lépcsőjére:

— Sahib, kegyelem! — kiáltotta. — Elpusztulok!

„Egy fiatal indus volt, lerongyolódott, véresfejjű. Megismertem. Négy évvel ezelőtt, mikor elefántcsontot vettem át Benaresben, elkísérte az expedíciót, mint hű kutya. Szolgám volt és egyszer, egy éjszakai vadászatán megmentette az életemet. A neve is eszembe jutott. Mirsapunak hívták, mert ebben a városban született, a nagy fügefauiltetvénytől.“

— Mi van veled, mit csinálsz itt, Mirsapur?

A kezemet csókolta és vérző homlokát és rothadó sebeit mutogatta könyörögve. Elmondotta, hogy a múltévi nagy lázadékok az angol katonák kiirtották egész faluját és szüleit halálra korbácsolták. A nagy fügefauiltetvényt felégették. Azóta ő „koldus a szent Indiában“ és a szörnyű éhség idevetette a

hamburgi kikötőbe. Megálmodta, hogy egy sahib fog jönni egy távoli hajóval valamelyik napon és az megmenti őt, mert egész teste sebes már a szörnyű hajómunkától.

Ránéztem. Hü, fekete kutyaszemében odaadó szeretet csillogott.

— Jössz velem, Mirsapur?

— Ó, sahib... Benares?

És szemei felragyogtak a távol, gyönyörű város emlékére.

— Nem, Mirsapur. A „Ran“-hoz megyek, a nagy sós mocsárhoz, onnan Bikanirba és onnan a nagy sivatagba.

Mirsapur eltakarta kezével az arcát. Reszketett.

— A „Thar“! a „Thar“! — kiáltotta. Most emlékeztem rá, hogy az indusok a kikötőnél nagy sivatagot „Thar“-nak, azaz „Szörnyeteg“-nek hívják babonából.

— Nem fogunk meghalni, Mirsapur! mondtam neki. — Arany virágokat keresünk és egy arany templomot. Aztán hazaviszed az aranyat, amit találunk és felépíted a fügefauiltetvényt és nem kell többé az angoloknak dolgoznod.

— A „Thar“! a „Thar“! — kiáltotta az ifju. — Az még mindenképp megevett, aki odamerészkedett.

Aztán egy pillanatig csöndesen állt az autó lépcsőjén. A zsebéből apró bálvány-szobrot húzott ki.

— Elvisezem ezt a Kisistent magammal és jövök veled, sahib, — mondta alázatosan.

Igy került mellém nagy utamon Mirsapur, az ind szolgálja.“

Bombayban csak egy napig maradt Dorez Sámuel. Az ind-angol földrajzi intézet tudósai kinevették, mikor felvilágosítást kért az indiai sivatagról. „Ciklonok... 40 centiméter magas csapadék... Mon-szun-viharok... Kolera... A sós mocsár lázai...“ „Különböző is nem angol vidék, — mondták a hadügyi departemen-tben, — csak néhány helyőrségünk van ott. Az a tartomány még önálló.“ Dorez Sámuel másnap elutazott északra.

Gyorsvonat, ösvérfogat, tevékaraván, elefánt-torony... Dorez Sámuel tizenkét napig utazott szolgájával a nagy, sós mocsarakig. A napló e része nem méltó különös figyelemre. Egyetlen szűk ut vezetett az őserdőn keresztül. A tizenharmadik napon elértek Bikanirba.

„Kissé elszorult a szívem, mikor reggel nyomorúságos szállodám ablakán át letekintettem a völgybe. Ott kezdődött a nagy indiai sivatag. Még ma, 1924-ben sincs teljesen átküszörítve. Hány ember halálát jelentette az a szürke, komor portenger! Hány tudós és kutató pusztult el itt a különös vörös sziklák között. A szolgám kétségbeesve szipáskolt mögöttem, én is megborzongtam egy pillanatra. Utirány nélkül, vezető nélkül, neki ennek a rejtélynek — hová, miért? Egy kába álmom után? De ez a csüggedés csak egy percig tartott, amikor a szürke sivatagba néztem, a vakító napban megjelent előttem Salamon király arany temploma a sziklák viziójában... Előre hát, az ismeretlen ország felé, hol a Szent Hegységben az arany erdőben ott nyugszik Salamon koronája, az arany oszlop alatt!

Nem felejttem el a szerzetesek feljegyzését: tizenhainapi hegyi ösvényut a nagy mocsaraktól, írják ők. Két napja járunk a nagy mocsarak között, tehát még tizen-négy napi ut innen. A Szent Hegységig. Ott van a palmaerdő, az oszlop és a két kőtábla...“

Ó, vajjon igazat mondtak-e a szerzetesek?

Én — újra leirom — hiszek nekik. Én utánuk megyek.

És később:

„Bikanir városában, ezen a nyomorúságos telepen hiába kutatok. Itt nem tud senki a „Szent Hegységről“. Öreg, leprás koldusokat kerestem fel. Nem hallottak róla. A tigrisvadászok, akik legmesszebb mentek a sivatagba, mosolyognak. A sivatag, — mondják, — nyolcvannapi utat

Tekintettel az idény végére Parókák

Transformációk

és mindennemű

Postischok

jutányos árban

elismert elsőrangú
minőségben

és kivitelben kaphatók

Piechnik és Mecht

hajtásterem

IV., Váci-utca 8. szám

Telefon: 31

Kipróbálás díjtalan

jelent. Annyi eleséget nem vihetek magammal. A hegyek között ösvény sincs, de annál több kígyó. Választhatok a mocsárláz, a kigyómarás és az éhhalál között.

Az utra senki sem akar velem jönni. Hiába ígerek kincseket, a legszegényebb páriák elszaladnak, ha a sivatag nevét előttük kiejtem.

Az angol egészségügyi állomáson egy kedves fiatal hadnagynak elárultam a titkot. Részvételt néz rám. Kiséretet nem adhat, de tanácsolja, hogy mielőtt eltávozom, hagyjam nála a végrendeletemet.

Nekem nincs miről végrendekezni. A pénzem elviszem magammal, a ruháim rajtam vannak.

A hadnagytól mégis veszek egy új ismétlőfegyvert és két öszvért.

★

„Másnap csomagolunk. Mirsapur „Kis-istenét” elvisszük. Meg egy kis kézi gyógyszerládát. Pár európai lapot és pénzdarábot. És a bibliát, a Királyok Könyvét, hiszen — gondolom — ha megtaláljuk Salamon koronáját, akkor meg kell mutatnunk „nekik” a Salamon történetét is, a Királyok Könyvből.

„Nekik?” En hiszek bennük.

Holnap indulunk.

★

A napló itt ünnepélyes lesz:

„Március 1-én reggel 6 órakor, ketten, én, Dorez Sámuel, és szolgám, Mirsapur, két öszvéren, három csomaggal és egy löfegyverrel nekivágunk a sivatagnak. Nyolc órakor Bikánir házai eltűntek a láthatáron és mi a sivatag hegyei közé értünk, óriási rozsdavörös sziklák közé, hol az öszvérek lépése mennydörögve szalad végig a falakon. Fel akarjuk találni Salamon király elveszett kincseit. *Thar! Thar!* nyögi mellettem Mirsapur. *A Szörnyeteg meg fog enni mindakettőnket...*”

★

Ezután a naplóban tíznapi szünet következik.

Szabolcsi Lajos.

(További részletek a jövő héten.)

Dr. RENNER-féle

vizgyógyintézet

VII., VALERO-UTCA 4. SZ.

Az Erzsébet-körút és Dob-utca sarkánál.

Nyitva bejáró betegeknek reggel 1/27 órától este 7 óráig. Gyógyjavallatok: Az idegrendszer összes betegségei. Gyomor és bélbajok. Izmok és izületek bántalmái. Nemi gyengeség stb. stb.

Igazgató-
főorvos: Dr. RENNER ADOLF

35 Lira

és 50 lira között kaphatt teljes pénzidő (szobával együtt)

ABBZIA

Pension Bröinernél

Legjobb nyári tartózkodás gyermekeknek, műkedvelőknek és rekonnalesezőknek.

Tengeri fürdő a parti közvilágítás közelében.

Október-november-december-január hónapokban

mérsékelt árak.

A tengerparton a legnyilvánosabb helyen hatalmas modern palotában.

Az itt a főkomfortok és istentisztelet az abbazia hitközség és templomában.

Tessék a hirdetésre hivatkozni!

Prospektust kíváncsiak ingyen küld

az igazgatóság.

KURIOZUMOK

A ZSIDÓK ÚJKORI TÖRTÉNETÉBŐL

A kétarcu Lueger

„Der schöne Karl”, ahogy a bécsiek nevezték, nyíltan dühös antiszemita volt, de titokban nagyon sokat adott arra, hogy a zsidók jó véleményvel legyenek róla. Ugyis volt egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy a hozzáforduló zsidóknak kisebb-nagyobb szíveséget tegyen. Egy alkalommal egy öreg zsidónő kereste föl keserű panaszával. Ennek az asszonynak Bécs külvárosában látogatott kávéháza volt, de egy napon kiépítették a villamos vasutat és hurokvágányt húztak a kávéház előtt, úgy hogy a vendégek akadályozva voltak abban, hogy a kis kávéházba — testi épségük kockáztatása nélkül — bejussanak. Hiába volt minden könyörgés a városi vasút igazgatóságánál, a simpár ott maradt és a kávéházat elkerülték. A szegény asszony így fejezte be kérését a hatalmas férfi előtt:

— Polgármester ur, ha segít rajtam, imádkozni fogok Istenhez, hogy hosszú életet adjon önnek.

Lueger másnap kiment a helyszínére és nyomban hivatla a villamos vasút igazgatóját. Egy-két nap múlva fölstedték a hurokvágányt a kávéház előtt. Mikor a zsidó nő újra fölkereste Lueger, hogy megköszönje intervencióját, ez fölemelt mutatójával mondtotta:

— És igazán fog értem most már imádkozni?

Sok legenda keringett a kisexisztenciájú zsidók között ilyen és hasonló jöletményekről, de Luegerből hiányzott az őszinteség, hogy a nyilvánosság előtt is ugyanígy cselekedjék. A néphez ő nem azért szállt le, hogy erőt merítsen belőle és hogy a tömeg erkölcsiit megnevelje, hanem hogy a benne szunnyadó alacsony indulatokat felkorsóolja. Ezért nem lehet benne államférfiúi kvalitásokat fölfedezni. Sikereinek titka a banalitás művészete volt. Minden nagy kérdést úgy egyszerűsített le, hogy a legáltalánosabb elme is képes volt felfogni. A refrén természetesen mindig a „zsidó” volt. Lueger legfőbb tehetsége gyanánt azt mondhatjuk, hogy kitűnően tudott alkalmazkodni a közönség szellemi színvonalához.

Hatalmas választási győzelmei után úgy jelent meg ez az ember Bécsben, mint providenciális férfi, aki minden nagy kérdést játszva old meg. Ő testesítette meg azt a reménységet, hogy a szociáldemokratákat és a radikálisokat földre lehet kényszeríteni. Micsoda csalódás! A liberálismust, amely önmagához lett hűtlen, könnyedén beteperhette, azokat a pártokat azonban, amelyeknek szintén megvoltak a maguk fölizgatható és harcra viheto tömegeik, nem tudta elsöpörni. Egy dologhoz azonban nagyon értett Lueger: a maga műveit fényes keretben föltálatni. Bécs valóban napról napra szebb lett. Különösen nagy gondot fordított a császárváros nyilvános parkjaira és kertjeire. Az új építkezések is tetszetősek, hatásosak voltak. De mit ér pompa és szépség, ha igazságtalanság és túrelmetlenség tombol és keseríti el a lelkeket?

Egy dologban valamennyi kortársa fölé emelkedett Lueger. Sohasem volt válogatós azokban az eszközökben, amelyek pályáját fölfelé lendítették. A hatalmat és a nép kegyét azonban sohasem fordította a saját vagy hívei hasznára. Tiszta volt a keze és üres maradt a zsebe. Még legnagyobb zsidó ellenfelei sem emelték ellene az anyagi érdekelt-ség vádját.

Lueger antiszemizmusa egészen más valami, mint a háboru alatti kísérletező és az összeomlás után vadul kitört zsidógyűlölet. A bécsi polgármester inkább heccmester volt, hangulatot csinált a zsidók ellen, sokszor jogos érdekeikben megkárosította őket, de nyílt erőszakosságra nem vetemedett s ha zsidók ellen követtek el bűncselekményt, óvakodott attól, hogy az ő nevével és tekintélyével taksorozhassanak a gonosztevők. Lueger nem lázított pogromra. Neki elég volt az antiszemizmushoz az a hőfoka, amely mellett megsáthette a maga peccenyét. Meggyőződésesen, opportunista antiszemizmus volt az övé. Ebben hasonlít a háboru követő tömegmozgalmak irányítóhoz. De a kezéhez sem a zsidók pénze, sem a zsidók vére nem tapadt. S mert sokkal értelmesebb volt, semhogy ne tudta volna, milyen ostobaság az általánosított gyűlölet, ő maga korrigálta a programját a zsidók iránt való titkos rokonérzésével. Lehet, a zsidó ósanya vére mozdult meg benne...

Egy bujdosó diák levele

Pádua, július.

Isten veled Livius városa, öreg Patavium! Megyünk haza, vége az iskolának, várnak már messze, a győri Jedlik Anyos-utcában, ahonnan mintha ideingerkednék, a maccaronik hazájába, a zsványpecsenye csiklandozó szaga... Isten veled, öreg egyetem, nem látalak októberig és élj boldogul derék Museo Civico Canováddal, Sassoferratóddal, Veroneseddel, Tizianoddal, akik előtt boldogan kódorogtunk vasárnaponként, amikor nem kell belépődíjat fizetni... A viszonzításra jó Gattamelata, akit bronzba öntött a derék Donatello, hogy évszázadok múltán is büszkén tartsd marsallbotodot páncélos kezében! Mutasd az utat hazafelé, itt a vakáció...

Szétszóródnak a páduai magyar diákok, alig egy-kétő marad lenni a forró nyárban. Elbucszunk tőlük, indulásra készen állunk. Egy kávéházba beleszerítjük egy esztendő ezer nehéz és nekünk mégis oly kedves emléket. A közös ebédeket a zsidó menzán, a várakozás hosszú napjait a „házai”-ra, le-
vélre, újságra, jó hírekre, az előadásokat, a laboratóriumot, az édes olasz szót, amelynek a muzsikája elcsirgöl, de mégis ide-

gen... És végig fut az emlékezés tükörén a sok kedves olasz kollega, akik annyi barátsággal, melegséggel fogadtak körükbe, az egész város, ahol a rendőrség husz évre is kiadja a tartózkodási engedélyt a bujdosó magyar diáknak...

Hogyan élnek a magyar zsidó diákok Páduában? Nehéz is, könnyű is elmondani: ki jobban, ki rosszabbul. Aki teheti, jobban, a gyöngébbek szűkösebben. De összefogtak. Hány derék fiu volt, aki megszorult pajtását kiegészítette? Ki tudná megmondani? Nem vár érte dicséretet senki sem. Arra a hírre, hogy Páduában jó sora van a diáknak, egy fia, aki Bécsben újságírói állással tengette az életét, lejött közénk. Egy útlet tapló nélkül. Összeült a tanács. Segíteni kell a veszendő lelken. Összegyűjt néhány lira, ing, kabát, cipő, adott mindenkinek, amit Isten adott, önként lemondott a gyerekek sorban egy-egy vacsoráról és elhárították az istenadást. Köszönet nem jár érte. Testvér volt, osztályosunk a kényszerű messzeségben. Becsület dolga volt, hogy nem engedték el-esni.

Kapcsolatunk a zsidó élettel? Tudjuk, miért vagyunk itt, kik segítenek bennünket

Hajszálakat "Miracle"

61. karról végleg kirtja feledősséget Pollák Sarolta, Andrássy-ut 36. 1.

Speciális szepőkurák. Szépség

Ápolás, személtetés. Kvaralönykezelések. (Prospectus)

és minden nélkülözésen túl pedig — mit tagadjuk? — van benne részünk, nem feledkezünk meg azokról, akik jól tesznek velünk. Tudjuk, milyen emberföltöti munkát végez az Egyenlőség és a Központi Diáksegítő Bizottság, hogy segélyünket előteremthesse, azt is tudjuk, hogy szívesen adnának többet is, ha telnék. Hisszük, hogy a magyarországi zsidóság nem feledkezik el a jövőben sem fiairól, akik hűségesen őrzik az ősi hagyományokat. Ha az Istentiszteleten megjelenünk, imádságunk meleg szóval szól azokról, akik bízunk bennünk és ez ad erőt a kitartásra, ez sarkal bennünket arra, hogy minden szenvedésben megacélozódva vigyük ki jövőnket.

Az éremnek persze van visszaja is. Néha szeretnők saját fülünket meghuzni, hogy úgy bedülünk. Magyar fiu velődik el Páduába. Fölkeres bennünket, azt mondja, főiskolai hallgató, iróztató nyomorban van, nem tudja, kihez forduljon. Nem ütközünk meg beszédmodorán, pedig megérzik rajta, hogy nem koptatta a középiskola padjait: a népjóléti bizottságunk elhatározza, hogy fölfogja a szegény földi ügyét, megindul a közadakozás s a kistaffirozott honfitárs másnap azt se mondja, hogy befellegzett, elinal Páduából. Persze, hogy nem diák volt, hanem valami vándorlegény, aki egy kicsit megkoppasztott bennünket. Hiába, a szegény ember szerencséje is szegény...

Tanulás, jegyzés, kollokvium, vizsga, — így megy odalenn is a világ sorja. Szabad perceinkben összeülünk s beszélgetünk. Miről? Az otthoniakról. Aki levelet kap, a többinek is megmutatja. És összeemelegszünk. Ismerjük egymás familiáját, apró bajait, reménysegeit. S ha híre jár, hogy magyar

ember, hozzá jó barátunk megy át Páduán, kimegyünk a pályaudvarra, mint a vidékiek, akik vasárnaponként a restből nézik a robogva érkező, gyorsan tűnő ismeretlen világot. Öröm, csalódás váltogatja egymást. Bizony a világ így megyen...

De azért akadnak jó barátaink a városban. Kedves emberek, akik szívesen látnak bennünket, ahol járjuk az olasz szót és mennyi elismerés jár ki a kezdőnek egy grammatikae helyesen megszerkesztett körmondatért. Színházban kevés részünk volt, pedig jó volna a művelt olasz társalgás nyelvét innen, a legjobb forrásból elsajátítani. Velence, amely igazán egy macskaugrányira — 37 kilométerre — esik tőlünk, volt egyetlen, de ritkán elérhető gyönyörűségünk. 270 lira a megélhetés leggyöngébb minimuma, de ezzel is igen csínján kell bánni, ha nem akarjuk, hogy felkopjék az állunk. Ebből persze nem telik velencei kéjkirándulásokra. Azzal biztatjuk magunkat, hogy eljön ennek az ideje is. Hogy is mondta csak Horatius? „Sokat türt, dolgozott a fiu, izzadt és fázott...”

Sokat lehetne szólni az egyetemi élet száz meg száz epizódjáról, professzorokról, hallgatókról, Pádua egész milliójáról. De talán máskor... Most a bucsuzás percében még egy percre visszatekintünk a kedves város bástyákkal övezett ó falaira, alacsony árkádjaira és gondolatban már Magyarországon járunk jó barátaink között, akik számonkérnek tőlünk egy esztendő mérlegét. Higgyék el nekünk igaz szavunkra: megérdemeltük szeretetüket. Akik voltunk, azok vagyunk és azok leszünk is.

Weigl Andor,
vegyszer-mérnökjelölt.

Két dátumot

akarunk megörökíteni ezekben a sorokban az Egyenlőség szenvedéseinek és küzdelmeinek megíratlan történetéből. A két dátum: két szomorú korszak legfűlledtebb, legviharosabb napjaiból való, mely örökké emlékezetes lesz a magyar zsidóság évkönyveiben.

Az első: 1919 január 29. A régi rend minden eresztékében recsegett, ropogott. A mélység minden gonosz indulata szabadjára engedve kitörni készült. Földet rengető viharok felhői gyülekeztek az égen, robbantó gázok sűrűsödtek a csatornák alján. Külsőleg csendes vasárnap délután, az Egyenlőség szerkesztőjénél kis társaság ült békésen együtt: egyszerre csak tömött sorokban tüntető tömeg érkezik a szerkesztőség elé. Pirosgombos katonasapkák, háboruban elnyűtt csukaszürkék, kótyagos, félrevezetett civilek. A falról leszedik az Egyenlőség cégtábláját, a tömeg vad kiáltásai közben darabokra törik, bezúzással fenyegetik a bezárt kaput. Erőszakosan feljutnak a szerkesztő lakása elé, felfeszítik az előszoba ajtaját és két csopórtá oszolva, megkezdik az ostromot. Az egyik ostrom veszélytelenebb volt. Csak a telefont vágják el, a szerkesztőség butorait, könyveit, iratait pusztították el vandál gyönyörűséggel. Sokkal veszélyesebb volt a másik ostrom. Az Egyenlőség főszerkesztőjét felizgatott tömegek életveszélyes fenyegetésekkel arra akarták kényszeríteni, hogy szakítson meggyőződésével és a hazafias zsidóságtól elfordulva, a felforgatók pártjára álljon. Az utcán maradt tömeg vad lármája kísérte ezt a rettenetes, felejtethetlen félórát s az Egyenlőség főszerkesztője, az indulatok fenyegető tüzeiben sem hagyta magát el-tántorítani attól az igazságtól, mely próbáját azóta is, a legvéresebb napokban is, ezerszeresen megállotta.

A másik dátum: 1919 szeptember 11. A közbenső nyolcadfél hónapról minek szólnunk? Van-e, aki elfelejtette volna? A forradalom lángjai elsősorban a vallásos érzést akarták elhamvasztani. Rettegés ült a templomok áhitatán, a vallási intézmények megszentelt helyein revolveres terroristák jelentek meg. Az otthonokba pedig beköltözött a kétségbeesés. A forradalom után pedig... Minek emlékeztessünk rá? Az antiszemita demagógia folytatta a zsidóság ellen azt a hadjáratot, melyet a forradalom megkezdett. A pesti izraelita hitközség csendes épületét új forradalmárok dúlták fel, a nyugodt adminisztráció helyiségeibe pedig bekötözött fejű diákok, otthonukból kivert, menekülő zsidók özönlöttek védelemért.

A hang, mely tiltakozhatott volna, némaságra volt kárhoztatva. Az utcákon csak a gyűlölködés plakátjai és szűkszavú, hivatalos közlemények jelenhettek meg és ekkor a napilapokat egy hónappal megelőzve,

1919 szeptember 11-én került először az utcára az Egyenlőség.

A mi hangunk volt a magáraeszmélő liberalizmus, az agyongyötört, megalázott, megvádolt, gyűlölség szabad prédájára hagyott zsidóság első hangos megszólalása.

Bennünket támadott elsőnek a mélységben készülődő forradalom és mi voltunk az első, akik a kilengések ellen az első bátor szót kimondtuk.

Magyar zsidók! Ne feledkezzetek meg az Egyenlőség harcairól. Harcoljatok azért a lapért, mely a legsúlyosabb válságok idején értetek harcolt. Alakítsátok meg mindenütt az Egyenlőség sajtóbizottságát. A mi erőnk a ti kezetekben van és a mi erőnk a ti erőtök is. Agitáljatok az Egyenlőségért, a magyar zsidóság egyetlen szócsövéért és harcos organumáért.

Hajszálak Szám, majoli Pállanás „Ari” Eman

szemölcsök végleges eltávolítása villannyal a legújanyosabb átlagári díjazások mellett. és bőrelszínesedés ellen egyedüli szer az „Ari” bőrtisztító készlet miteszer, tag pórus ellen legbiztosabb szer az „Ari” bőrtisztító víz és szappan. ránc simító készlet, a legmócsabb arcot is elsimítja, üdvé és hamvaszt teszi.

„Ari” v. díjgyűjtyő- és szé- pítőszer, egyedüli elárusítója Koz- Múzeum-körút 12., I. em. Telefon József 102-87 Az összes szépség-é- eltávítás, szépségápolás villany- és fénykezelések a legmodernebb mód szerint

Minden magyar zsidó vegye meg Gábor Gyula könyvét: A numerus clausus és a zsidó egyetem

Gyermekeink jövője, ifjuságunk sorsa, az új zsidó nemzedék: ez Gábor Gyula hatalmas könyvének problémája.

Megrendelhető az Egyenlőségénél.

Ára portóval együtt 16.000 K.

B-listás

köztisztviselő, 32 éves, vallásos zsidó családból, széleskörű kereskedelmi ismeretekkel állást keres. Megfelelő elhelyezkedés kapcsán és kölcsönös megtetszés esetén **uri családba be-nősülne.** Levelet „Új élet” jelígre e lap kiadójába.

FIZETÉSI NEHÉZSÉGEKET MEGOLD, INZOLVENCIAKAT LEBONYOLIT, HITELEZŐKKEL KIEGYEZTET

az összes szakmákban, helyben, vidéken és külföldön

MEISEL és TÁRSA

KERESKEDELMI EGYEZTETŐ IRODA
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-U. 5. TEL.: 42-72.

Szigoru titoktartás! Kiváló összeköttetések!

ERŐ ÉS EGÉSZSÉG

legjobb vágya az emberiségnek. Németországban 15 ezer orvos rendel. **Sparta Erőteljesítő** olyan esetekben, mikor a testi és szellemi erő hanyatlásáról panaszodik a beteg. Vérszegénység, idegesség, gyengeség, ellenpáratlan hatás, a rut soványságot 6 heti használat után eltüntet. Gyomorbajoknak nélkülözhetetlen tápszer. Egy doboz a kurához 25.000 kor. Gyártja: **Sparta Vertriebs** Berlin. Főraktár: Múzeum Gyógyszertár. Budapest, IV., Múzeum-körút 3. szám.

Szegénysorsú 17 éves vidéki íz. leány — aki szőnyegszővésben, valamint házi teendők elvégzésében nagy gyakorlatlaltal bír, — íz. családnál vidéken is teljes ellátással elhelyezést keres. Szíves megkeresést a kiadóhívtal Törökúj jelígre továbbít.

Lichter Béla

úri szabó

Anurácssy-ut 51. (Oktogon)

Angol divatelmék állandó nagy raklára

Elsőrangú szabás és kivitel

Szolid árak

Telefon: 158-46

Köser baromfi

Naponta helybeli vágású I. rendű

baromfi, vasárnap is kapható

GROSZ SIMONNÉ, Hunyadi-téri oszarnok

A pesti izr. hitközség, rabbiságának ellenőrzése mellett.

Szobafestés, mázolás

első-
rangú kivitelben végez

TENCZER

VIII. öb. Sándor-u. 23. a

(Horánszky-u. sarok)

Kész

Női divathatár

BUDAPESTI ÜZLET- ÁTALAKÍTÁS MIATT

az összes raklaron levő alatt jörsorolt áruk
minden elfogadható áron

kidrusítottak

Ruhák

Bluzok

Felöltők

Zsemperek

Nőtölt- és szövöttláruk

Pongyolák

Füredőruhák

Füredőhöpenyek

Főnti tárgyak csak elsőrendű anyagból
készült újdonságok s kidrusításuk csak
rövid ideig tart!

Kövérség, elhíjasodás

ellen! Dailoff-The biztos hatású angol
soványító tea. Teljesen ártalmatlan. Csak eredeti
doboz 4 heti kúra 6 angol shilling, 8 heti kúra
1 angol shilling. Postai rendeléseket ajánlottan
küld: Főlerakat, Saluator-Gyógyszertár,
Bratislava (Pozsony) Domplatz.

— Az tea ellen legjobb az angol Vivamol

Luxus női cipőkben Metal vezet!

Metal János cipőáruház 1., Mészáros-utca
2. sz. 6. sz. ajtó. Telefon Józ. 78-28

A hazai zsidósághoz!

Súlyos anyagi nehézségekkel küzdve sikerült *Központi Bizottságunknak*, mely külföldön nyomorgó diákjaink mentési akcióját intézi, a tanévet befejezni és az utolsó csonka-segélyt nekik elküldeni. Alig ért véget az egyetemek szemesztere,

már is tömegesen jelentkeznek nálunk a külföldi egyetemekre szoruló ifjak,

akik tőlünk kérik, tőlünk várják a támogatást ez év őszén kezdődő bujdosó utjukon. S a mi kötelességünk, felekezetünk tőlünk rákötött feladatunk, hogy úgy mint eddig tettük, ezentul is Csonkamagyarország valamennyi segélyre szoruló ifját egyaránt támogassuk, nehogy magukra hagyva, minden segély nélkül, idegen országokban pusztuljanak. Nemcsak hitfelekezetünk s az emberiség ügyének tartozunk ezzel, hanem mindenekelőtt hazafias kötelességet teljesítünk, a bujdosókat újabb hála és szeretet kötelékével csatolva sokat szenvedő hazánkhoz.

Minden magyar zsidó szívét mélyen áthatja akciónk élelbevágó fontosságának érzése és tudata, s meg vagyunk győződve, hogy hitfelekezetünk mint eddig, úgy ezentul is minden rábeszélés és gyűjtési munka nélkül önkéntesen siet a bujdosó ifjak segítségére. A helyzet ugyanaz, ami eddig volt, csak az ifjak helyzete vált növekvő számuk és a növekedő drágaság következtében súlyosabbá. Erős a mi hitünk, hogy a hazai hitfelekezet-

nek egésze, minden hitközség, minden diáksegítő bizottság, minden más jótékony intézmény, valamint minden egyes lelkes, nemes-szívű hittestvérünk már most sietni fog önkéntes adományaival, úgy hogy a következő tanév elejére már annyi adomány álljon rendelkezésünkre, hogy a segélyezést ismét megkezdhesük. Már most kell mindent megtennünk, hogy a jövő évi eredményt biztosítsuk.

Több száz lélek, felekezetünk ifjuságának színe-java, jövőnk reménye lesi aggódva a legközelebbi tanév kezdetét, nyílik-e számára remény, kilátás? Rendületlenül valljuk, hogy nem fognak csalódni.

Amit a hazai zsidóság eddig tett bujdosó ifjak megmentésére, csodaszámba megy, de épp oly csodának mondható, amit bujdosó ifjak tettek. Egyik nap súlyos napszámos-munkát végeztek, hogy a másik nap tanulhassanak. Ennek a másik napnak tanulási lehetőségéhez járult eddig központi bizottságunk: s a segélyezés összege meghaladta ebben a tanévben az egy milliárd koronát.

Bizton reméljük, hogy a jövő tanévben többet tudunk tenni értük.

Hazafias és hittestvéri üdvözléssel

Budapest, 1924 július hó.

Központi Zsidó Diáksegítő Bizottság
VII., Sip-utca 12.

Az „Egyenlőség” (V., Lipót-körut 26.)

H I R E K

— Az Omike-Menza záróülése. Az elmúlt héten tartotta az Omike Mensa Academica záróülését, melyen dr. Weiller Ernő al-elnök-főtákar az Omike összes diákjelölti intézményeinek működéséről számolt be. Az orvosi ambulatorium az ősszel ismét megnyílik és a Mensa vezetősége tervbevette, hogy ezt a diákjelölti intézményt alaposan kibővíti és a zsidó kórházakkal a kapcsolatot megteremtí. A legújabb diákjelölti intézmény, az építendő Omike Diákotthon érdekében dr. Weiller Ernő főtákar az ősszel nagyszabású propagandát indít. Már eddig is nagyon sok természetbeni adományt, téglákat, építőanyagokat, vasgerendákat és egyéb felszerelési tárgyakat ajánlottak föl a Diákotthon céljaira. A Mensa őszi megnyitása alkalmával sporttanfolyamokat is óhajt az elnökség díjmentesen az ifjuság részére létesíteni, mely tanfolyamok vezetését dr. Hajdu Marcel, a kiváló vívó vállalta magára. Végül jelentette még dr. Weiller főtákar, hogy a Mensa diákjai közül nagyon sokan jelentkeztek nyaralás ellenében leckeórákra és tanításra és a Mensa vezetősége most ezzel a kérdéssel is óhajt foglalkozni. Dr. Buday-Goldberger Leó elnök zárószavaiban köszönetet mondott dr. Wittmann Mórnek és Stern Samuné elnök-asszonyoknak, dr. Weiller Ernő al-elnök-főtákar, Somogyi Lajos ügyv. al-elnöknek, dr. Dalnoky Bélának, Grünfeld Miksának, Herzog Lipótnak, dr. Hevesi Simonné, Kaszab Zoltánnak, Kerpel Vilmosnak, Steiner Marcelnak, Stiasny Emilnek al-elnököknek és dr. Heidberg Márton al-elnöknek a Mensa érdekében egész télen át kifejtett áldásos működésükért.

— A pápai izr. polgári iskola jubileuma. A magyar zsidóság egyik jogos büszkesége, a pápai izr. polgári fiúiskola, jun. 29-én ünnepelte fennállásának negyedszázados évfordulóját. E ritka alkalomra zsúfolásig megtelt az iskola szépen feldíszített nagyterme az érdeklődők seregével. A jubileumot az ifjúsági énekhar nyitotta meg a „Hiszekegy” mű-

vészi előadásával, amelynek elhangzása után Krausz József H. iskolaszéki elnök mondott lendületes megnyitó beszédet. Az énekhar stílusosan adta elő Gluck Himnuszát az Ifigenia című operából. Zajos taps kísérte egy III. oszt. tanuló szavazatát, ki irredenta költeményt adott elő. Az iskola történetét Blau Henrik, az intézet nagykvalitású agilis igazgatója ismertette. Blau 25 éve működik a kitűnő iskolában. Majd ismét szavazat következett, az énekhar pedig Major: Világok Ura című vallásos énekét interpretálta az igazgató mesteri dirigálása mellett. A bejelentett üdvözlések sorát Breuer Lázár al-elnök nyitotta meg a hitközség részéről, majd Gyurácz Ferenc nyug. evang. püspök megkapó ékesszólásával beszélt a szeretet mindent átfogó eszméjéről és példaként állította oda a pápai zsidó hitközséget, mely már negyedszázaddal ezelőtt nagy áldozatok árán megteremtette tanintézetét. Breuer Lázárné a nőegylet. Sarudy Ottó tanítóképzői főigazgató mint az iskola volt tanára, Buchsbaum Lipót az izr. elemi, Schwarcz Károly az Orsz. Izr. Tanítóképző, Paneth Jenő a budapesti izr. polg. fiúiskola, Böhm Samu az izr. iparosok, dr. Herman László Pápa város tanácsa nevében üdvözölte a jubiláló iskolát, végül Schor Ernő, az intézet néhai kiváló igazgatójának fia tartott nagyhatású beszédet. Az iskolát végzett tanulók bucsuját Grün Dezső IV. o. tanuló tolmácsolta, végül Horváth Gyula róm. kath. tanító beszélt.

— A Hanna kétszázötven gyermeket küldött el nyaralni ezidén teljesen felruházva, június 30-án volt a nyaraltatási bucsúünnepély. A Hannának hét telepe lesz: Kisvárdán, Mándokon, Nyírmadán, Balassagyarmaton és Nyírbátorban. A Hanna ezután mond köszönetet azoknak, akik ez akció megvalósításában segítettek. Különös köszönet illeti Kisvárdán Kovács Sománét, Kisvárdán „Katica néniét”, ki a gyermekek mentőangyala lett. Celldömölkön Klein Vilmos hitközségi elnök maga fedezi a nyaralás költségeit.

— Gyöngyösi statisztika. A gyöngyösi állami főgimnáziumban ezelőtt 20 évvel és 15 évvel érettségit tett tanulók június 29-én

AZ EGÉSZ ORSZÁGBAN

köztudomásu, hogy
szép selyem- és
szövetanyagokat csakis

Szóllósi és Kálmán

selyem- és szövetáruházban lehet vásárolni

Budapest, IV., Hájó-utca 16. (Sütő-u. sarok.)

TELEFON:

104-76.

Gyöngyösön találkoztak. A megjelent iskolatársak több milliós alapítványt tettek volt tanáraik nevére a gyöngyösi gimnáziumban működő tanulószerződés egyesületnél, valláskülönbség nélkül a legjobb tanulók felsegítésére. Elhatározták, hogy a háboruban hősi halált halt társaik emlékére a gyöngyösi gimnázium falában elhelyezendő márványtáblán örökítik meg. A 20 év előtt érettségizettek közül **kettő halt hősi halált és pedig:** dr. Fleischmann Lajos ügyvédjelölt és dr. Kardoss Zoltán ügyvéd, **mindkettő zsidó.** A 15 év előtt érettségizettek közül **hat halt hősi halált, névszerint:** Bagala Ferenc, Józsa Dezső, Benedek József, Klein Sándor, Groszmann Ernő és Reich József, **a négy utóbbi zsidó.**

— Az „Ivria“ Biztosító Részvénytársaság f. évi június hó 29-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. Az igazgatósági jelentésből és zárszámadásból megállapíthatjuk, hogy az elmúlt üzletév 26,287.898 korona tiszta nyereséggel zárult. A magyar koronának mérvében előre nem látható folytonos esése által természetesen ezen zárszámadás igen kedvező számszerű adatai sem adhatják hű tükörként az intézet hatalmas fejlődésének, de az minden kétséget kizáróan megállapítható az új felek bekapcsolódásából és az üzleti körök számszerűségéből. Az igazgatóság javaslata a közgyűlés elhatározta, hogy részvényenként 200 korona osztalékot fizet ki, amely 100%-nak felel meg. Az osztalékok július hó 15-től kezdve kerülnek kifizetésre az intézet Károly-körút 3. szám alatti főpénztáránál.

— A **mezőgazdasági aut. orth. izr. bitk.** kebelében működő Talmud Tóra Egyesület f. é. Thamuz hó 1-én társasvacsorával egybekötött nagyszerű ünnepélyt rendezett, melyen az egyesület agilis elnöke, **Rosenberg Menyhért** beszámolt az intézmény eddigi működéséről. Az ünnepély főnyomója Grünbaum Frigyes rabbinak, a kiváló fiatal papnak mélyszéles zsidó érzésről áthatott, agadikus magyarázatokkal átszőtt, nagyszerűen felépített, lebilincselő eloquentiával előadott szónoklata volt az ifjúsághoz. Szónoklata hatása alatt a jelenlevők több adományt juttattak és alapítványokat létesítettek az Egyet. javára. Felszólaltak még Grünbaum Manassé főrabbi, aki a zsidó örömről tartott mély tartalmas előadást és dr. Fuchs Jenő ügyvéd, ki a héber oktatásról értekezett.

— Az Orsz. Rabbiegyesület **újra** megválasztott **hozzátartozókat.** Múlt heti tudósításunkhoz pótlólag közöljük, hogy az Orsz. Rabbiegyesület közgyűlésén a következő tisztikart választották meg: **Elnök:** dr. Hevesi Simon. **Alelnökök:** dr. Bernstein Béla, dr. Kiss Arnold, dr. Weiss Miksa, **Titkár:** dr. Groszmann Zsigmond. **Jegyzők:** dr. Kálmán Ödön, dr. Lázár Dénes, dr. Winkler Ernő. **Ellenőr:** dr. Schwarcz Mór. **Alelnök-pénztárnok:** dr. Edelstein Bertalan. **Irodaigazgató:** dr. Friedmann Gyula. **Disztig:** dr. Löw Immanuel. **Választmány:** dr. Adler Ignác, dr. Blau Lajos, dr. Borsodi József, dr. Büchler Sándor, dr. Farkas József, Feigl L. H., Feldmann Mózes, dr. Fényes Mór, dr. Fischer Gyula, dr. Flesch Armin, dr. Heller Bernát, dr. Herceg Manó, dr. Hoffer Armin, dr. Horovitz József, dr. Kecskeméti Armin, dr. Krieshaber Béla, Lebovits József, dr. Löwinger Adolf, dr. Pollák Miksa, dr. Weiss Mór, dr. Rubinstein Mátyás. **Választmányi bizottság.** **Elnök:** Feldmann Mózes. **Tagok:** dr. Blau Lajos, dr. Büchler Zsigmond, Füredi H., dr. Hoffer Armin, dr. Junger Mózes, dr. Krieshaber Béla, dr. Rubinstein Mátyás, dr. Schlesinger Sámuel, dr. Schweiger Lázár, Seltsmann Lajos. **Tanügyi bizottság:** **Elnök:** dr. Weiss Miksa. **Tagok:** dr. Bände Zoltán, dr. Engelsmann Izidor, dr. Fényes Mór, dr. Frisch Armin, dr. Guttmann Simon, dr. Horvát Dezső, dr. Handel Sámuel,

dr. Klein Miksa, dr. Scheiber Lajos, dr. Schwarcz Benjámin. **Nyugdíj- és fizetésrendezési ügy.** **Elnök:** dr. Edelstein Bertalan. **Tagok:** dr. Adler Vilmos, Breuer Soma, dr. Feldmann József, dr. Junger Mózes, dr. Goldberger Izidor, dr. Kun Lajos, dr. Péner Miklós, dr. Pfeiffer Izidor, Spiegel Armin, dr. Silberfeld Jakab. Az Orsz. Rabbiegyesület tagsági díja 2 aranykoronában állapított meg.

— **Sírhőavatás.** Egy Székesfehérvárott és egész környékén nagy tiszteletben és becsülésben állott vallásos házaspár: **Tétel Soma és neje Weiss Róza** sírjüket avatták fel az ottani izr. temetőben f. hó 6-án, mely ünnepségen a hitközség és a Chevra vezetésége és nagyszámu közönség vett részt. Az avatóbeszédet dr. Hevesi Ferenc főrabbi tartotta költői szárnyalású szónoklatával, míg az énekrészeket Schlesinger József főkantor látta el igaz művészetével az Izr. Kultúregylet dalkarának közreműködésével.

— **Kakaót és csokoládét** csak megbízható cégnél vásároljunk. Ha nem ismerné a Meinel cég kakaóját, mállinkakáját és csokoládéját, eszközöljön egy próbavásárt a legközelebbi Meinel-üzletben.

— **Hírókúra a Magas Tátrában.** Müller dr. kir. tanácsos szanatóriumában, Tátraházán. elsőrangú ötszöri étkezés, fizikális gyógytényezők, lakás, összesen naponta 50 cseh korona. Fölvilágosítást nyújt, vizumot szerez a budapesti igazgatóság: Kozma dr. Délelőtt 11—12. Andrassy-ut 27. II. em. 5. Telefon 93—51.

— **Ütőerőveszesedést, reumát és ideg-bajokat** modern sugaras és villamos eljárásával fájdalommentesen gyógyít dr. Réh Béla elektromágneses gyógyintézete, VII. Vilma királynő-ut 11. Tel. J. 26—24. Prospektust küld.

— **Hymen.** Gáspár Annus. Gáspár Márknak, lapunk kiadóhivatali igazgatójának leánya és Barna József, a Lignaria Faértékesítő Rt. igazgatója jegyesek.

Bálint Erzsébet, Bálint Nándor fővárosi ékszerész leánya és dr. Schönberg László nőorvos július 6-án házasságot köt.

Grosz Ede tanító (Karcag) június 29-én eljegyezte **Steinberger Ilonkát** (Szerep). (Minden külön értesítés helyett.)

Markovits Lenke és Lefkovits Henrik Sárospatak, jegyesek.

Sennenschein Mancika (Dömsöd) és **Honti Zsigmond** (Budapest) jegyesek.

Krausz Friduskát Bonyhádról eljegyezte **Löwinger Emil** (Jánosháza).

Guttmann Katókat Tolcsváról eljegyezte **Stern Samu** Ujfehértó. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Mezőgazd.** Dr. Kandel Sámuel, a zsidó leánygimnázium népszerű vallástanára vasárnap, július hó 13-án d. u. 1/2 órakor esküszik meg dr. Scheiber Erzsébet leánygimnáziumi tanárnővel a dohány-utcai templomban. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Házasság.** **Rosenberger Miklós** Kapuvár, **Rosenberger Adolf** és neje **Löwy Janka** fia, f. hó 8-án tartotta esküvőjét **Savanyukuton Biringer Edith** urleánnyal.

— **Fizetési nehézségek likvidációja.** A mostani nehéz gazdasági és pénzügyi viszonyok nálunk is megteremtettek egy olyan kereskedelmi szövet, melyhez hasonló Németországban és Ausztriában már évek óta sikerrel működik abban az irányban, hogy a fizetési nehézségek közé került tisztességes kereskedelmet összeköttesei révén ezen kereszttulajdonosok s így módot nyújtsanak üzletük továbbfolytatására. E külföldi, ugynevezett „Kommerzielles Ausgleichsbureau“ mintájára alakult nálunk a Meisel és Társa Kereskedelmi Egyeztető Iroda (V., Bálvány-utca 5. Telefon: 42—72), mely a bajba jutott kereskedőknek, vállalatoknak készséggel áll — kötelező diszkrétcióval — rendelkezésére.

HARISNYÁK
„Osetta“, „lisette“ kristályes speciál márká, fátol- és selyemharisnyák, valamint női és úri divatcikkék előnyösen beszerezhetők
BILLIG BERNÁT UTÓDA SEIDNER SÁMUEL
DIVATÁRUHÁZÁBAN
BUDAPEST, VI., ARADI-U. 50
(SZIV-U. SAROK.) TELEFON: 127—12

Legszobák ebédlők, leggyorsabbított a legfinomabb, legolcsóbban kaphatók Klein és Fülöp butorakárában VI., Vörösmarty-utca 28. (Király-u. sarok.) Tel. 128-48

THIERFELD ÉS KLINGER
Telefon 148-74 mech. cipőgyár Telefon 148-74
Budapest, VI., Csángó-utca 14
Gyermek-, férfi-, női-, illu. sport- és munkás-
TEKA WELT' CIPŐK
Faszeges és varrott, továbbá a duplatalpu „TEKA WELT“ márkájú flexibile-szandálók 20—48 számig
Lerakat és vezérképviselőt:
SCHWARZ ÉS KELLNER
Budapest, VI., Ó-utca 7. Telefon 202-54.

SIRKÖVEK a legolcsóbb árban kaphatók
Adler J., Budapest, Károly-körút 7

Opera-Étterem
és
Vezeklő-pince
VI., Andrassy-ut 25. (volt Drexler)
Vidékiek kedvenc találkozó helye.
Konyhája elsőrangú. Naponta friss halászlé. Kis adagok. Fagylalt különlegességek. A főváros legszebb terassza és leghűvösebb pincehelyisége

Szabászati és női kalapkészítő-iskolamunkaszabni, varrni, kalapot készíteni tanítók. Külön-külön iskola. Magánműhelyre szabászati szakmunkák. — Kalapkészítést először vállalkoz. Művirág-tanfolyam. **STERN** Károly-körút 10 alól áthelyezve VIII., Tavaszműhely-utca 10. sz. alá.

Poloskát irt garanciával fest, takarít
STRASSER VIII., Aggteleki-u. 5.
Telefon: József 124—80

Ortopéd cipőket egykényelmesebbel és divatos kivitelben készít
Móricz és Gapel
Budapest, VI., Jókai-tér 4
Telefon: 55—03.

Kelengyét kap
kamat fejében, ha 20—30 milliót garanciával kölcsönöz. „Szalon“ jellegű **Teacup** hirdetés-jébe IV., Szerviz-utca 8.

Prima olvasztott
LIBAZSIR
kapható 100% 100% baromfiújletben.
Kazinczy-utca 13. STERN-nél.
K-grként K 75.000.—

Menyasszonyi kelengyék, **Federich Imre IV., Deák-tér 3**

Figyelem!

80 széles taft műselyem sok színben	88.000.—
Krepdesin, 100 széles, sok színben	189.000.—
Trico-selyem, 140 széles, sok színben	185.000.—
Gyönyörű mosó-delének	23.900.—
Duplaszéles gabardin mosó-kelme	58.000.—
Siffon és vászon	21.900.—, 22.900.—

Princz Sándor

divatbolimo áruház

VII., Király-utca 23. Telefon: József 145-21.
Vidékre utárvétellel szállítunk.**7. SÓLDOS TANINTÉZET**

a legjobban készít elő magánvizsgákra. Középiskolai kivonatok, tankönyvek megrendelhetők. Budapest, VII., Dohány-u. 84. Tel. J. 124-47

LARISNYA**LUKÁCI & PÁIZTOR**Budapest, IV., Egyetem-utca 11.
(Gróf Károlyi-palotával szemben)**Részletfizetésre**

Kanzvás, vászon, zefir, sifon, férfi- és női szövetek a legolcsóbb árban kaphatók.

Goldfinger Jakab

Laudon-utca 3. Szombaton zárva.

MŰBUTOR

legfinomabb és legegyszerűbb kivitelben jutányos áron

EHRENTREU ÉS FUCHS

Teréz-körút 8. Alapítva 1879

Tennisrakettek, Hockey, Football és egyéb Sportfelszereléseknagy választékban **Radónál**

IV., Egyetem-tér 5

Vétel Eladás Csere

HAEL ADOLFzsák- és ponyvagyár és kölcsönző intézete Budapest, V., Arany János-utca 10. sz.
Gyárak: V., Balaton-utca 12. és VI., Bencs-utca 9. Telefon: 35-92, 80-82, 104-10, 164-00.
Sürgőnycim: **HAEL**

Komplett mahagóni fényezett ebédő börszékekkel és topolya láló szerelve, együtt 2.200.000 korendéri ártalé. Brüllé, Isabella-u. 31

KOLLARIT**BORLEMEZ**

Gazdasági épületek, gyárak, malmok befedésére és régi zsindelytetők átfedésére legalkalmasabb.

Gyártja: Egyesült „Ujpest és Monfalcon” vegyészeti gyárak

KOLLAR MÁLOS ÉS BERTNER
Központi iroda: Budapest, VI., Balaton-utca 23

Csak az a valódi Kollarit borlemez, melynek teljességgel azonos címkével van ellátva. Utánzatot ne fogadjon el.

Felősi munkákat is készítenek osztályunk eszköz. Telefon: 12-54 és 92-45.

REGÉNY**A föld**

(32)

Írta: Szabolcsi Lajos.

Menekülni a halál elől, mely várta valahol a tengerparton. Az élet elől, melybe nem birt beleilleszkedni.

Csak tovább, tovább...

Mintha üldöznék, egész sereg fantóm. Egy leány fehér bál ruhában, sápadtan, mint egy Erynnis s hívna vissza, vissza a vonat-hoz, hogy kísérje tovább és haljon meg érte; egy csomó vad fiu, zavaros kiáltásokkal és egy viharos lobogóval; s a tömeg közt fáradtan és lehunyt szemekkel: az anyja. És mind futnak utána, sivalkodva, követelözve, fenyegetve: az egész eddigi élete. És neki menekülnie kell, a fejét lehajtva, menekülni az estben, hegynek fölfelé... s azok lassan-lassan elmaradnak egyik a másik után, nem bírják a versenyt, s ő egyedül marad a domb tetején, az erdőben s fut tovább.

Nincs más megoldás, mint menekülni...

Néha egy pillanatra visszafordul s látta, hogy a tájon mélységes csönd van, köröskörül néptelen, magas hegyek; előtte nincs ösvény, egy kis erdőbe jutott s a fák között már leszálta a végtelen, mély éjszaka. És lenn, messze lenn, elvesző világosság: az őrház, ahol még egy óra előtt küzdött az étellel. S egy vonat, távolodva izzó lámpáival a messzi homályban.

Futni kell tovább. Messzebb. Ahonnan már nem látni semmit.

Megrázkódott és tovább rohant. A kis erdőben ezerszer meggöngyölt kiálló gesztenyékben, tolakodó ágakban, gonosz gyökerekben, de nem lehetett megállnia. Egy tisztáson futott át, egyre beljebb a hegyekbe s valahol távol a ködben, egy pillanatra újból szemébe villant a titokzatos vörösfedelű kastély, amit látott a vonat ablakából. Azután hirtelen elvesztette. Futni kell tovább, odáig, hol egyedül lesz, hol nem érik utól a vágyak, a problémák, a szenvedések... S nem tudja, hová rohan, hol fog megállni, az agyveleje kimerülten és halott-fáradtan nem gondolkodott többé, csak az ösztönei vitték előre és csak ezt érezte: minél messzebbre, minél messzebbre...

Néha megtorpant, a lábai inogtak a rettenetes hajszában, a lélegzete elállt, de nem tartott pihenőt. Új és újabb tájakon rohant keresztül, vetéseken, szántóföldeken, elmerülve a kalásztengerben, küzdve a kórókkal, meggöngyölve a kemény rögökön. S egyszerre éles fájdalmat érzett a szívében. Nem bírta tovább. Lerogyott.

Egy pillanatra elhagyta az eszmélete. Mikor felocsudott, lágy és illatos pázsiton feküdt egy domboldalon. Fölötte sötétlők volt az ég, nyugodtan és végtelen harmóniában világítottak a csillagok s keleten felélen, a közeli erdő fái át, kelt a hold.

A homlokához kapott. A sebzett halántékain vér csurgott. Fel akart ugrani, de nem volt már ereje hozzá. Hátravetette a fejét s végignyult a fűvön. Egy-egy csepp harmat hullt lázas fejére és behunyta a szemét.

És lassan-lassan valami kimondhatatlan, meg nem magyarázható boldogság járta át. Valami végtelen megnyugvás, örök elégedettség és szegény üzött szíve lecsüsz az éjszaka csöndjében.

Milyen egyedül volt! Milyen boldog! Mintha zaklatott, nyomorult, elveszett életének megtalálta volna az értelmét, a megoldását, a jelentőségét... Igen, így, így, felelődni a fűvön, koldusan, nyomorultul, halálközelbe, de boldogan és elégedetten... Nem tudott már gondolkodni, de lihegve, az arcán egy félénk mosollyal próbálta megérteni ezt a végtelen titkot... Mi történt vele?

És önkéntelenül és szenvedélyesen ki nyújtotta a kezét és keresett valamit, ami-

ben megkapaszkodhasson. És az ujjai görcsösen fogódzkodtak a könnyű humusba és utolsó erőfeszítéssel odaszorította a testét a nedves, meleg, illatos talajhoz...

A föld!

És úgy érezte, hogy visszatért valamihez, amit nem ismert, de ami vonzotta és kísértette őt egész életén át, ami hiányzott harcaiban, ami nagyobb és hatalmasabb minden erőnél és minden szenvedélynél és amihez tartozott, anélkül, hogy tudta volna...

A föld, a föld!

Ott feküdt boldogan, az áldott és örök rögökön és megkapaszkodott bennük és lehunyta a szemét és hallgatta, mint lélegzik a táj, csöndesen és hatalmasan.

A föld, a föld!

Ez szülte őt és ez adott neki nyelvet és ettől nem szabad elszakadnia soha. És felvetette a fejét és végignézett az éjszakai, bú-bájós vidéken, az ezüst erdőn, a holdfényben rezgő óriás, távoli jegenyéken, az alvó, komoly hegyeken és a figyelő bokrokon és a néma mezőkön és hallotta a tücskök akátó-dalát és visszahanyatlott:

— A hazám...

És a végtelen csöndben felfekintett az égre s homályosuló szeme függve maradt a tejuton, melynek ezer apró fénypontja közt halvány alakok mozdultak meg. Lovasok és csodálatos seregek, zászlók és hadvezérek s látta, hogy vezérek robognak a csillagok között, kiszállnak az égre s elvonulnak távoli, szferikus zengéssel... Talán Csaba királyfi vágatott ott egy ősi sereg élén s régi hegedősök kísérték a lovagokat...

És bámuló tekintettel kísérte a hősöket s egyre többen jöttek s egyre gyorsabban vonultak el a tejut fényében. S vizionáló szemmel, csodálkozva nézett fölfelé. Kik ezek? Bocskay hajdúi, vagy Rákóczi kurucával, vagy Kossuth száguld honvédei élén? Nem hallott még senki ily zenét és nem látott még ily csodát soha. A pillái lecsukódtak.

Elaludt.

De álmában úgy érezte, hogy az erdőből érte. Jönnek, lámpákkal és fáklyákkal és megkeresik őt a fűben és felemelik.

És viszik az éjszakai erdőn át csodálatos menetben, lassú, hintáló járással. S ő fekszik a nyugágyon és nem tud semmiről s a menetet kísérik az erdei tündérek apró, zöld mécskekkel, halkán énekelve. És azután leteszik és mind eltűnnek egy pillanat alatt.

Felébredt. A júniusi nap erősen tüzött az arcába. Megdörzsölte a szemét és felült. Meglepve látta, hogy egészen máshol feküdt, mint ahol tegnap este lepihent. Nem értette a dolgot. De a lelkében egyre erősebb lett a harmónia és a boldogság és ujjongani szeretett volna a derűs nyári reggelen.

Nagynehezen tápázkodott fel, mert a tagjai csupa seb voltak a tegnapi örült futástól, a foje irtóztatón szédült és a kezei remegtek. Mégis elhatározta, hogy elindul és megy, megy tovább...

Hová? Mindegy. Forrásvizet fog iani és gyökerekből táplálkozik majd. És valahol, valamire majd megpihen. A nap ragyog, lepkék rengenek a virágok fölött és jó az Isten. Az élet mindenestre szebb lesz, mint a város bűzhődt mélyén. Boldogan és ámulva nézett végig a tájon. Egy hegy tetején állott, tisztáson és amerre látott, csupa zöld és arany, erdők és buzaföldek; a tegnapi komoly vidéket nem látta sehol. Eszébe jutott mindaz, ami tegnap volt, s azelőtt... És egy pillanatra Edithre gondolt, nyugodtan, mint valami bus, távoli diákszerelemre. Milyen messze van! Most kezdődik csak az új, nagy élet... Egyedül állt ott a hegytetőn, egyedül a természettel, az éggel, a nappal, s a földdel, melyről most már nem fog elválni soha, soha.

(Folytatása következik.)

Magyar zsidó hitközlői hallgatók javára: Armuth Márkné édesanyja halálának évfordulója alkalmából 10.000, Deutsch Sándor 100.000, Deutsch Böske Nyír-bátor 20.000 K. — Brédy Adél gyermekkorház ja-vára: Özv. Weisz Jakabné Veszprém 50.000 K. — Izraelita agyagháza javára: Armuth Márkné édes-anya halálának évfordulója alkalmából 10.000, W. Ilona édesanyja halálának évfordulója alkalmából 5000, Rosner Odón és neje Szeged kis fiuk születése alkalmából 50.000 K. — Zsidó nélkülözö internátusok javára: Armuth Márkné édesanyja halálának évfor-dulója alkalmából 10.000, W. Ilona édesanyja halálá-nak évfordulója alkalmából 5000. Szántó Aladárné édesanyja halálának évfordulója alkalmából 5000, Qu. J. 15.000, Hirsch Ignác Tamási 10.000 K. — Izraelita Szeretetház javára: Armuth Márkné édes-anya halálának évfordulója alkalmából 10.000 K. — Zsidó hadifözvények és árvák javára: W. Ilona édes-anya halálának évfordulója alkalmából 5000, Langer Dezső, Heddy és Grinstein Margit polg. isk. tanulók 50.000 K. — Külföldön tanuló magyar zsidó hitközlői hallgatók javára: P. V. 15.000, Antschel Albin 100.000, Névtelen 50.000. Özv. Klein Ignácné 5000, Armuth Márkné édesanyja halálának évfordulója al-kalmából 10.000, Szántó Aladárné édesanyja halálá-nak évfordulója alkalmából 5000, Weisz Oszkár mér-nők elnöksége alatt álló „Szomach Dochtom” asz-taltársaság Szombathely gyűjtése 100.000, Fischer Józsa H. elemista Csávoly vizsgai jutalomdíja 10.000, Schwarcz Ignác és neje, szül. Krisshaber Ida házasa-ságuk 18-ik évfordulója alkalmából 100.000, In me-moriam of dear Flora 20.000, Goldmann József Kál-gyűjtése leánya eljegyzése alkalmából 215.000, Zala-egyházei izr. hitközség tagjainak templomadományai. Hozzájárultak: Singer Tóbiás 50.000, Gross Győző 100.000, Spizgel Zsigmond kávé 100.000, dr. Antal Gáspár 50.000, dr. Büchler Mór 30.000, Fischl Ede 50.000, Horváth Jenő 100.000, Kálmán Sándor 100.000, Holczér László 10.000, összesen 590.000. Réti Ja-kabné Szeged 4000, Szombathelyi polg. I. és II. osztá-lyú növendékeinek gyűjtése 65.000, dr. Rozsnyai Pál Szikszó 25.000, Qu. J. 25.000, Reiner Antal édes-anya halálának évfordulója alkalmából 20.000, Grün-hausen Toponár 100.000, Kurcz Endre Dunanataj ju-lius havi hozzájárulás 20.000, Koln Böszö III. polg. iskolai tanuló Szeghalom 10.000, dr. Reinitz Jakab III. negyedévi hozzájárulás 45.000, Ujpesti Diamant-ház gyermekei által rendezett előadás jövedelme 50.000, Weiner Vilmos Özd 100.000, Feuer Lajos és Stern László néhai Schweiger Sándor emlékére 30.000, Rosner Odón és neje Szeged kis fiuk szüle-tése alkalmából 50.000, Gross Samu 4000, Bárdi Vil-mosné Uffchértó fia Amerikába való szerencsés meg-érkezése alkalmából 20.000, Grossmann Elemér ju-nius és július havi hozzájárulás 50.000. Egy isme-retlen 100.000. Tamási-i izr. hitközségnél templom-adományok Hirsch Ignác hitk. elnök utján: Ács Dénes Budapest 10.000 korona, Ács Vilmos Nagy-váradi 10.000 korona, Sándor Imre Budapest 10.000, Hátsz Pál Budapest 10.000, Dániel Lipót Tamási 5000, Mauthner Miksa Tamási 10.000, összesen 55.000 K. — Izraelita szektóriumok Intézete javára: Griesz Aladár új épülete való beköltözésük alkalmából 100.000 K. — Éhező zsidó gyermekek javára: Ar-muth Márkné édesanyja halálának évfordulója al-kalmából 10.000, N. N. 10.000, Réti Jakabné Szeged 2000, Kaiser Dávidné Hatvan 20.000, Wolf Béla Szent-gál 100.000, Neuhauser Károly 20.000, Rosner Odón és neje Szeged kisfiuk születése alkalmából 50.000 K. — Magyar izraelita kórház- és földműves-csapat ja-vára: Armuth Márkné édesanyja halálának évfor-dulója alkalmából 10.000, W. Ilona 5000 K. — Zsidó kórház javára: Zalaegerszegi Izraelita hitközség templomadományai: Horváth Jenő 100.000 K. — Budapesti zsidó menza javára: Krausz Ignác és neje, szül. Krisshaber Ida házasságuk 18-ik évfordulója alkalmából 100.000, Qu. J. 10.000, Gross Samu 4000 K. — Szentegyház javára: Armuth Márkné édesanyja halálának évfordulója alkalmából 10.000 K. — Zsidó foglalkoztatás javára: Ringler Livia 10.000 K. — Izr. szünidei gyermektelen javára: Griesz Aladár új épületbe való beköltözésük alkalmából 102.000 K. — Szegedi zsidó menza javára: Gross Samu 4000 K. — Zsidó fuárvaház javára: Brieger Aladár mérnök New York maskirmegváltás címén 1 dollár, Névtelen 50.000, Armuth Márkné édesanyja halálának évfor-50.000, Armuth Márkné édesanyja halálának évfor-

lának évfordulója alkalmából 5000, Szántó Aladárné 5000 K. — Pécsi zsidó menza javára: Gross Samu 4000 K. — Omike gyermeknyaralattal akciós javára: Jancsi 10.000 K. — Ferenc József rabbiözveintézet javára: Armuth Márkné édesanyja halálának évfordulója alkalmából 10.000 K. — Nyemörék gyermekek javára: Armuth Márkné édesanyja halálának évfordulója alkalmából 10.000, Rosner Ödön és neje Szeged kisfiuk születése alkalmából 50.000 K. — Ingyen-kenyér javára: N. N. 5000 K. — Szegény gyermekek téli felruházására: Réti Jakabné Szeged 2000 K. — Ingyen-leves javára: N. N. 5000 K. — Ingyen-tej javára: N. N. 5000 K. — Bikur Cholim-egylet javára: Deutsch Árpád Zalatóvá 25.000 K. — Jesivák javára: Dr. Adler Ignác főrabbi a Csáky-utcai templomban tartott előadásaiért felajánlott honorárium 100.000, Weisz Adolfin szerencsés esete alkalmából a váci jesivának 50.000 korona, a bodrogkereszturi jesivának 50.000, a verpeléti jesivának 50.000, összesen 150.000, Pesti izraelita hitközség V. ker. templomkörzeténél befolyt június havi adományok: Kurcz Ede 10.000, dr. Blum Ödön 20.000, Elck Adolf 50.000, Kelemen Ármu 100.000, Erdélyi Nátán 50.000, Neu 50.000, Várdai 10.000, Weisz Henrik 10.000, Fischer 50.000, Biedermann Gyula 500.000, dr. Freund Jenő 200.000, Kohn József 50.000, Eiland Rezső 20.000, dr. Flesch Jenő 10.000, összesen 1.120.000, levonva 8% beszedési jutalék 56.000, maradvány 1.064.000, Pesti izraelita hitközség V. ker. templomkörzet köznapj adományok 800, Réti Jakabné Szeged 2000, Izraelita hitközség templom-adományok 71.250, Gross Samu 4000, Fischer M. Miklós 50.000 K. — Özv. Scharlud leánya részére: Szigei Zoltán Török-szentmiklós 100.000, özv. Klein Mórné, a kecskeméti zsr. jót. nőegylet tiszteletbeli alelnökének gyűjtése 250.000 K. — Vermes Károlyné részére: N. N. 5000 K. — Reitmann Zsigmond részére: N. N. 5000 K. — Özv. Rosenberz Edéné részére: N. N. 5000 K. — Adler Ármuéné részére: N. N. 5000 K. — Tragédia hősnője részére: N. N. 5000 K. — Népköltő festőművész részére: N. N. 5000 K. — Fényesi Szerén tudóseleg fiatal leány részére: N. N. 5000 K. — Kálfal Henrikné részére: N. N. 5000 K. — Sándor Bernauz részére: N. N. 5000 K. — Spielmann József vaskőbányász részére: N. N. 5000 K. — 85 éves aggastyán részére: N. N. 5000 K. — Kelemen tábori rabbi özvegye részére: N. N. 5000 K. — Özv. Spitz Sándorné részére: N. N. 5000 K. — Zsidó hadőrzvegy részére: N. N. 5000 K. — V. Zs.-né részére: Rosner Ödön Szeged 50.000 K.

N A P T Á R

Vasárnap, július 13., tamuz 11., hétfő 12.,
kedd 13., szerda 14., csütörtök 15., péntek
16., szombat 17. — Heti szidra: Bolok (M.
IV. 22 f. 2. v.—25. f. 9. v.). — Háftaro:
Vehojo seérisz Jáakov (Micha 5. f. 6. v.—6.
f. 8. v.). — Szombat bejövetele: 7 ó. 30 p.
Kimenetele: 8 ó. 10 p. VI. Perek.

A szerkesztésért felelős:
Dr. SZABOLCSI LAJOS
Felelős kiadó:
GÁSPÁR MÁRK, igazgató

Előfizetési árak: Egész évre 200.000 korona, félévre 100.000 korona. **Jugoszláviában:** egy évre 400 dinár. **Romániában:** egy évre 800 lei. **Amerikában:** egy évre 5 dollár.

Jugoszlávia részére vezérképviselet: „Kurir“ Kosztica Sándor és Schwimmer Béla hírlapterjesztő vállalat Szabadka, ahol Jugoszlávia részére kizárólagos joggal előfizetések és hirdetések felvételnek.

PÁLYÁZATOK

Díjazás: Minden szó egyszeri beküldésén 1000, vastagon szedett betűkből 2000 korona. — Pályázatok felvétele: Lipót-körút 28. — Hirdetések díja előre fizetendő.

FÖRÄNTLIGT ALLTID

A székesfehérvári aut. orth. izr. anyahitközség-nél üresedésben lévő főkantori állásra 40 éven aluli kellemes hangú és három orthodox rabbi bizonyítványával rendelkezők pályázhatnak. Az állás sür-gősen betöltendő. Csak meghívottak utilitását térítik meg. Fizetés megcselezés szerint. Elnökség.

FRASER-ALLAN

In der jüdischen Kultusgemeinde Vrsac ist die Stelle eines Rabbiners und Distrikts-Matrikelführers, der zugleich den Religionsunterricht in dem Staatlichen Realgymnasium versieht, mit dem 1. Sept. d. J. zu besetzen. Reflektanten wollen ihre Offerte an den gefertigten Vorstand bis 15. Juli einreichen. Reise-spesen werden nur Berufenen vergütet. Samuel Berg, Präses. Moritz Salzmann, Notär. 6473

TRANSMISSION AERÉ

Az újpesti Chevra Kadisánál a következő állások töltendőek be: 1. Egy tisztviselői állás, melyre irodai munkákban és könyvelésben gyakorlatlaltal bíró, önálló munkakört betöltő tudó, nőtlen tisztviselők, esetleg tanítók pályázhatnak. Javadalmasz megállapodás szerint. 2. Az aggokházában egy házfőzető állás, melyre 30-40 éves, egyedül álló, szigorú rituális háztartást ellátni képes nők pályázhatnak. Javadalmasz természetbeni lakás és ellátáson kívül megállapodás szerint. Mindkét állás azonnal betöltendő. Újpest, 1924. július 1. Arányi Adolf elnök, Lichtmann Mór titkár. 6506

TAVARRE ÁULAS

A bajai lsz. Iskolaszék pályázatot hirdet állam-
segélyes polgári leányiskolájánál megüresedett ma-
tematika-fizikai tanári (tanárnői) állásra. Határidő
május 24. Javaslatom törvényes. Iskolaszék. 6534

UNITED STATES

A Kiskunhalasi orth. hr. hitközség elemi iskolájánál üresedésben levő tanítói állásra ezennel pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak nőtlen vagy más okleveles elemi népiskolai érti tanítók. A pályázati kérvényhez csatolandók: tanítói oklevél, működési és erkölcsi bizonyítványok, magyar állampolgárságot igazoló és a kommunn alatti magatartást tanúsító igazolványok. Javadalmazás meggyeztetés szerint. A hitközségi elnökhöz címzendő pályázatok beadásának határideje f. évi július 20-ika. Kiskunhalas, 1924. június 29. Dr. Dohány József s. k., iskolaszéki elnök. Schwarz Ignác s. k., iskolaszéki jegyző. 6484

A Jánosrázai aut. orth. izr. hitközség államsegélyes osztályán clemi iskolánál f. é. szeptember 1-én beföltendő tanítói állásra pályázatot hirdet. B-listások előnyben részesülnek. Kérvények kellően felszerelve f. hó 25-ikéig, kor és családi állapot megjelölése mellett alulírott elnök címére küldendők. Jánosráza, 1924 július hó 6. Salzberger Mór, iskola-
széki elnök. Vasmerye. 6132

KATON-JEGYZŐI ÁLLÁS

A váci statussuo Izs. hírközlésnél egy leíró állással egybekötött kántori állás betöltendő. Az illetőtől megkívántatik 40 éven aluli, kis családú, magyar honos legyen, három konzervatív rabbtól okiratot mutasson he. Megkívántatik továbbá, hogy a pályázó kellemes hangzal rendelkezze, sóchet: úbdok veköre u-bál tóká képesítéssel bírjon. Javadalmazás: természetbeni lakás és fizetés megállapodás szerint. Az állás azonnal betölthető. Utiköltséget a meghívottaknak megtérítük. Pályázati kérvények folyó évi július 10-éig alulírott elnökhöz intézendők. Dr. Oberländer József, hírközlési elnök.

KÁNTOR-METSZŐI ÁLLÁS

Az ócsai Izs. hitközség pályázatot hirdet egy kántortanítási állásra. Pályázhatnak 50 éven aluliak. Magyar állampolgárok. Fizetés megállapodás szerint. Természetbeni lakás, jó kerttel. Utiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg. Az előjáróság. 6597

A sarkadi aut. orth. lzt. hitközség pályázatot hirdet egy kántortanészra állásra. Pályázhatnak, akiknek három orth. rabból képesítésk van. Fizetés megegyezés szerint. Pályázatok Sarkadra, Gross Manó főrabbi urhoz címzendők. Állás július 15-én elfoglalandó.

Az ungvári (Uzhorod) neológ ízr. közhírségű egy kellemes hangú kántor, aki egyúttal metsző, azonnal felvétetik. Évi fizetése 12.000 cseh korona, lakbér és szokásos mellékjövedelem. Ajánlatok Scheibner Adolffhoz, Uzhorod (Ungvár) intézendők. 6579

CHIEF OF POLICE

A mezőnyéki auth. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet metszői állásra. A pályázótól megkívánatik, hogy három elismert orth. rabbtól kabólválbirjon. Javadalmazás: fix fizetés, megegyezés szerint, kert és lakás. Költségek csak a meghívottnak térítettek meg. Pályázatok családi állapot feltüntetésével Krausz Emil hitk. gondnokokhoz intézendők. Wohl Lajos hitk. elnök s. k. 6472

JANETTE! Färber szalon volt első szabásznője az igen hölgyközönséggel és jóakaróival közli, hogy **szalont nyitott.**

A szalonban **párisi modellek** után a legkiválóbb lazónu munkát hozott anyagból is mér-
sékelt áron készítünk. A modellek kiállítását megkezdjük. **GARRY-SZALON**, Budapest, Lipót-körút 18.

Paróka, „Sixtus” védjegyű. Minden hölgynek szenzációs! Minden szímben és fazonban azonnal kapható! **PÜRCHERÉS FRITSCH UTÓDA Fritsch Vencei** hölgyszobrász és hajművészeti műtermek
Budapest, V., Dorottya-utca 1. sz. (Gerbeaud-palota).

APRÓ HIRDETÉSEK

Hirdetési díjazás: Minden szöveg egyszerű beiktatása 1000, vasárnapon szedelt betűkből 2000 korona. Apróhirdetések felvétele: Lipót-körút 26. — Jellegű levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HÁZASSÁG

KOMOLY házassági ajánlatért forduljon Fischerhez, ajánlati megbízhatók. Telefon: József 129-51. Dohány-u. 68. 6521

NŐSÜLNE nagyforgalmu üzem tulajdonosa, 33 éves, jómódú uriember. Bővebbet Fischer-nél 6521/I

VIDÉKI jómódú, 30 éves, önálló kereskedő nősülne. Bővebbet Fischer-nél, Dohány-utca 68. 6521/II

NŐSÜLNE 42 éves, önálló, intelligens iparos. Bővebbet Fischer-nél, Dohány-utca 68. 6521/III

HÁROMSZÁZ millióval férjhez megyne urileány 32-40 éves, biztos egzisztenciájú uriemberhez. Bővebbet Fischer-nél. 6521/IV

DUSGAZDAG, nagy vállalatnál rendelkező, 45 éves, kellemes megjelenésű, abszolút uriember nősülne. Bővebbet: József 129-51, Fischer-nél, Dohány-utca 68. 6521/V

ELŐKÉLTŐ családból, nagy-képzettségű, harminchárom éves talmudtudós, fiatal ember, orthodox családba bocsát. „Parókia 13.561” Schwarz hirdetőjébe, Andrássy-ut 7. 6602

32 ÉVES ügyvéd, biztos egzisztenciával, nősülne megfelelő hozománnyal. Komoly ajánlatokat „Jövő” jellegre kiadókba kérek. 6515

HÁZASSÁG CÉLJÁBÓL megismerkedne izr. urileány intelligens uriemberrel. Hozomány kétszobás lakásberendezés, kelengye, 10 millió K, egyévi teljes ellátás. „Árva” jellegre. 6578

TELJESEN ÁRVA, intelligens, csinos hűgömöt férjhez adnám 30-40 év közötti övezgymberhez, gyermek nem akadály. Cim: Rosenfeld Mórné, Budapest, Király-utca 55. 6586

ÉN EGY elvált, 3 fiúgyerekekkel, cipésziparos vagyok, házasság céljából megismerkednék 35-40 éves komoly nővel, kinek némi vagyona van. Gyerek nélkül. Cimem: Berger, Erzsébet-körút 19. szám 6598

MEGSZALLOTT területéről ideköltözött gyermektelen, idősebb izr. ember, kinek jövődélmező társas üzlete van, egy idős, b. gyermektelen, vallásos, intelligens urinőt — lehet vidéki is — nőül venne hozománnyal. Hozománya az üzletbe fektetettnek és biztosítottatnak. Csakis teljes címmel ellátott levelekre válaszolok. „Derült” jellegre a kiadókba. Közvetítők kizárva. 6591

TÁRSASÁGBELI uriaszony legdiszkrétebb módon közvetít házasságokat. Doktorné, Rákóczi-ut hatvanégy, II. 20 Főlepcsőház. Tel.: József 73-93. 4875

BENŐSÜLHET órák, ékszerész kereskedő, 32-35 évesek. Neményi házasságközvetítő, Nagydófa-utca 8t. 6599

OKTATÁS

NÉMET nyelvet tökéletesen bíró tanítónőt második és negyedik elemista fiam mellé már a szünidőben alkalmaznák. Ajánlatokat kér László Samu, állomásfőnök, Hegy-falu. 6571

TANITÓNŐT keresek, aki két gyereket a gimnázium első és második osztályára előkészít. Belépés azonnal vagy szeptemberben. Weinstock Ignác, Kisvárd. 6513

JÓ házból való komoly, intelligens leány, ki német nyelvet és zongorajátással rendelkezik, két gyermek mellé felvétetik. Ajánlatok Wiegner Henrik fakeskeskedő, Szolnok, küldendők. 6602

OKLEVELES tanító, perfekt német, héber gemóre és tőzsa-főth-oktatást keres. Cim: Katz, Újpest, Kossuth-utca 54. 6714

NEVELŐNŐT 13 éves, III. polgárista leányom és I. gimnazista fiam mellé keresek. Német nyelvtudás és zongoratanítás főfeltétel. Fényképes ajánlatokat kér Klein Ferenc, Szolnok, Mária ucca. 6517

RABBIJELŐLT, negyedéves, bölcsész, nyári idenyre tanítást vállal. Cim: Molnár Lajos, Vörösmarty-tér 3. 6588

IELESEN érettségizett, kitűnő matematikus, műgyemtemi hallgató, tanítást vállal, esetleg vidékre is. Izsák, Budapest, Elemér-utca harminc. 6592

SZABÁST, varrást, női kalapkészítést iparilag tanítok. Esti tanfolyamok. Kadáné, VII., Rákóczi-ut 32, I. em. 6724

ÁLLÁST NYERNEK

INTELLIGENS német, esetleg magyar kisasszonyt, ki főzni tud, keresek. Fried Sándor gyógyszerész, Rákospalota. 6520

ZSIDÓ APOLO, ki a háztartási teendőben is segédkezik, fennjáró beteghez keresetlik. Jelentkezni. Géza-utca 1., I. dr. Sándornál 12-1 óra között. 6434

KERESÜNK fűszerüzletünk részére egy vidéki fiatalembert azonnali belépésre, ki a vas-szakmához is ért. Fizetés megegyezés szerint és teljes ellátás. Ajánlatok küldendők: Herbacek H. és Fia, Vecsés. 6503

ÖNÁLLÓ munkás, szedő-nyomó, ki a szedés minden ágazatában, valamint amerikai gépek kezelésében teljes jártassággal bír, azonnali belépésre kerestetik. Oly egyének, kik állandó kondícióra reflektálnak, ajánkozzanak Holländer Izidor könyvnyomdájába, Békéscsabán. 6504

JÓRAVALÓ zsidó lány, ki úgy a főzésben, mint a háztartás többi ágában is jártas, főlvétetik. Jó fizetés, jó bánásmód biztosítva. Cim: Weinberger Dezső, Sajóvárkony, Dorsodmegye. 6508

KERESEK magas fizetéssel komoly, intelligens, vallásos zsidó leányt vagy asszonyt, ki három gyermeket és a háztartást lelkiismeretesen gondozza, megfelelő segítőszel. Pilis Lipót, Orosháza. 6311

NEVELŐNŐ, középkorú, komoly, intelligens, izr. vallású, 4 és 9 éves fiúk mellé azonnali belépésre felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatal „Biztos jövő” jelleg alatt. 6509

KÉTÉVES kislányomhoz keresek 16-18 éves leányt augusztus 1-től. Weinstock Gyuláné, Kisvárd. 6514

SEGÉD főfős, rövid- és fűszerár-üzletben, alkalmazást nyer. Úgyes kiszolgálók és szolid magaviseletűek küldjék ajánlatukat — fizetési igényekkel. Teljes ellátást adok, szombaton zárva. Friedmann Miksa-cég, Tiszánána. 6518

HUSFÜSTÖLDÉBE kiszolgálásban gyakorlattal bíró kisasszony felvétetik. Skrek, orth. kóser szalámigyár, Dob-utca 27. 6600

IZRAELITA főzőnő azonnaira felvétetik. V., Váci-ut 8. I. 17. 6590

SZERÉNY igényű, okleveles orth. tanítónőt keresek két 4-ik elemista és 2 polgárista gyermekemhez. Fizetési igényekkel együtt küldjék be ajánlataikat. Roth Izidor, Nagypirith, Veszprém m. 6535

JÓ HÁZBÓL való fiu tanuló-nak fizetéssel felvétetik. Fehér Mihály, ur és női divat-falet, VIII., Baross-utca 115. 6596

Keresek Debrecenbe 10 és 6 éves fiu mellé intelligens (árva) leányt, lehetőleg németet, jó bánásmód, magas fizetéssel. Leveleket Schön Arthur-né, Rákossiget, VII. utca 28. szám. 6595

ÁLLÁST KERESŐK

KERESEK alkalmazást nagyobb gyermek mellé. Varrásban, háztartásban segédkezem. Választ a kiadóba „Sürgős” jellegre. 6704

OKLEVELES tanító, nőtlen, perfekt német, talmudista és menekült, állást keres bárhol. Hevesi Pál, Budapest, Klauzál-utca 32, II. em 27. 6722

KÖZÉPKORU, megbízható ember, kinek négytagu családja van, bármilyen állandó foglalkozásra ajánlkozik. Krausz, Dohány-utca 92, földsz. 4. 6723

18 ÉVES, hat középiskolát végzett, irodai gyakorlattal bíró fiatalember ellátásért gyakoronokul vidékre menne kereskedőhöz vagy iparoshoz. Megkeresések: Teszlerné, Király-utca 53. 6581

JOGHALLGATÓ, III. éves, ügyvédirodai, magántitkári, könyvelői vagy hasonló állást keres, „8 éves bírósági gyakorlat”, kiadóba. 6573

TANONCNAK adnám vidékre, textil-üzletbe gyámfiamat. — Schuller, Budapest, Bank-utca 6. 6428

HADIÖZVEGY, ápolónő, többévi gyakorlattal, priváthoz ajánlkozik. Özv. Richter Józsefné, Teréz-körút 3, IV. 9. helyben. 6577

KÖNYVELESBEN, gyors- és gépirásban perfekt, gabonaszakmában harmadik éve működő, szombattartó fiatalember állást keres. Szives megkereséseket Friedmann Jenő, Mezőkövesd, címre kér. 6527

HÁZVEZETŐNŐNEK menne idősebb nő, ki a főzést és házvezetést is vállalná. Található Salamon Dezsőnél (kel-mefestő) Karpfenstei-utca 26. 6720

INTELLIGENS, idősebb nő magányos urhoz házvezetőknek, vagy betegápolónak ajánlkozik. Cim: Reimann Józsefné, I. Horthy Miklós-ut 15/c. I. 31. 6574

PÁRISI NŐ, aki egész éven át tanít előkelő családoknál, elmenne szeptember végéig családdhoz nyaralóban tanítani gyermekeket. „Bonne Méthode” jellegre az Egyenlőség kiadóhivatalába. 6721

VALLÁSTARTÓ tanítónő elmenne Cseko-Slovenskóba nevelőknek; szükség esetén háztartásban segédkezne. Jelleg: „Megbízható”. 6607

EGY volt őrmester bármiféle állást vállal. Löwy Miksa, VII., Murányi-utca 58. I. 1b. 6713

TISZTESSÉGES fiatal házaspár vidékre vagy helyben bármilyen munkára vállalkozik. Férj sütőmunkás. Értesítés: IX., Üllői-ut 115b, f. 5. 6715

FIU, jó családból, ellátással, tanulónak menne. Ziegler Jolán, Orczy-ut 45, II. 42. 6537

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánlkozik fiatal uriaszony, esetleg anyakönyvtárosnak kisebb gyermek mellé. Pressburger, VII., Elemér-utca 29. 6531

ÜGYES varrónő ajánlkozik olcsón házakhoz, ki felsőruház és fehérnemű-varrásban jártas, nyaralókba is megy. Cim: Leichné, VI., Szonyi-utca 79, I. 33. 6726

TISZTESSÉGES vidéki házaspár ajánlkozik villába vagy nagyobb házba házmesternek. „Szerény igényű” jellegre a kiadóba. 6727

SEBES-ELLÁTÁS

NÉGY középiskolát végzett fiatal, ki egy évig galantri- és rövidáru-szakmában volt alkalmazva, teljes ellátással nagyobb vidéki városba adnám orthodox házhoz. B. I., Budapest, Halás-u. 19 ház-felügyelőhöz. 6557

VALLÁSOS CSALÁD elfogad iskolaszecsnra jó családból való leányt teljes ellátásra. „Jó bánásmód” jellegre a kiadóba kér. 6582

IZRAELITA, vallásos ur család egész iskolaévre 2-3 ur leánygyermeket teljes ellátásra, gondozásra elfogad. Értesítés „Ede otthon” jellegre Bokor Benkő hirdetőbe, Váci-utca 25. 6528

TELJES ellátást keresek szeptembertől leányom részére, zongorahasználattal, lehetőleg a zsidó leánygimnázium közelében. Ajánlatokat aranykorona vagy természetbeniek megjelölésével kérek. Csengeri Rezső gyógyszerész, Csenger (Szatmármegye). 6516

KÉT GIMNAZISTA fiam részére keresek ellátást Markó-utca közelében. Gráf, Rác-keve. 6575

IZRAELITA ur család teljes ellátást ad vidéki ur fiúknak iskolai idejére, zongorahasználattal. „Otthon” jellegre kiadóhivatalban. 6585

TEHETSÉGES festőművész vidéki, esetleg földbirtokos-familiához menne portrait el-lenében dolgozni. Legjobb referenciákkal rendelkezem. „Tizian” jellegre a kiadóba. 6576

GIMNÁZIUMHOZ, polgári iskolákhoz, zenedéhez közel lakó vallásos ur család, 10-15 éves gyermekeket teljes ellátásra vállal. Esetleg korrepetál. Leveleket „Újpest” jellegre a kiadóhivatalba. 6584

ADÁS-VÉTEL

IRÓGÉPET, használtat, de jó állapotban lévő, látható-írásut, megvétele keresünk. Cim a kiadóban. 6583

RAKTARON lévő előszoba- és konyhaberendezések olcsón kaphatók. Mindenféle használt butort veszek. Hunyady-tér 7. Tel. 160-80. 6479

VASBUTORT, rőzbutort, gyermekágyat, gyermekkoscsit, sodronyágybetétet, matracokat legolcsóbb gyári áron kszálít Klein Gyula és társa, vasbutorgyár lerakatal, Dob-utca 58 és Király-utca 66. Javításokat vállalunk. 6481

HASZNÁLT és új gépszijak, kötő- és varrószijak vétele, eladása, cserélése és javítása. Technika, Budapest, Dobozy-utca 5. Telefon: József 42-47. 5830

FREGOLIA szabadalmazott ruházárító, bármilyen mértékben hosszabbítható, kézen kapható és felelősséggel felszereltetik. Breszlauer asztalosmester, Fővadi-tér 7 sz. Telefon 160-8. 4538

SIREMLÉK-TÁBLA, járzeit-és hősök-tábla vésését elvállalja minden színű márványban és színes márványok is kaphatók. Margitta Miksa hadilokkant. Dob-utca 96. 6436

NÉGY jókarban lévő Toneth-szék olcsó árban eladó. Cim: VI., Tar-utca 2, I. 44. 6727

ELŐKÉLTŐ

HIBÁS női, férfiruhaneműekért, fehérneműekért, cipőkért házhoz jövök. Springer, Szarvas-tér 6, üzlet. 6569

SZÉPSÉGPÓLAS, hajeltávolítás végleg, villannyal, szepil-irtás, hámlassztókúra, szerek, szepilőkrem, Cégnekül levelezés Bérletrendszer. Váradi Aranka kozmetikája, Podmaniczky-utca 6. Nyugatinál. Postai szétküldés díszkrécióval. 721

FINOM férfi-fehérneműek gondos elkészítését (hozott anyagból), valamint kitűnő géppel mindennemű gomblyukasztást elvállal elsőrendű fehérnemű-varrónő: Sebők Józsefné, VII., Almásy-tér 10., I. 7 (Szombaton zárva.) 6582

MONOGRAM és fehérnemű-himnést szép kivitelben, olcsón készít Szilágyiné. Szérvetsé-utca 11., földszint 13. 6583

VIDÉKI CSALÁD hozzátartozóit díjmentesen kitanítandó perfekt női kalapkészítésre volt szalon tulajdonosnő. hol néhány hétig szerényen üdülhetne. Leveleket „Mobilizás” irodának, Budapest, Visegrádi-utca 16. 6584

Férfi- és női cipők különlegességeket
RÉSZLETFIZETÉSRE
napi árban mérték után készitünk Németh és Erdélyi Békocsis-utca 39

Iparművészeti
tervezett angol stíli
ebédő gyönyörű csillárral
együtt átadó
Podmaniczky-utca 14. sz.